

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH  
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR, EVROPSKÉ PRÁVO  
A JEHO APLIKACE**

Autor práce: Martina Šandová  
Studijní obor: Regionální studia  
Forma studia: Prezenční  
Vedoucí práce: Mgr. Petra Černíková  
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Petře Černíkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

# Obsah

Úvod.....	5
1 Historie evropské integrace.....	7
2 Právní systém Společenství.....	8
2.1 Právní rámec Evropských společenství.....	9
2.2 Prameny evropského práva .....	10
2.2.1 Primární právo.....	10
2.2.2 Sekundární právo .....	11
2.2.3 Další prameny práva .....	11
2.3 Právní nástroje Evropského společenství.....	12
2.4 Aplikace evropského práva.....	13
2.4.1 Princip přímého účinku .....	14
3 Evropský soudní dvůr .....	15
3.1 Soud prvního stupně a Soud pro veřejnou službu.....	15
3.2 Právní základ SD.....	16
3.3 Složení SD.....	19
3.3.1 Soudci.....	19
3.3.2 Generální advokáti .....	21
3.3.3 Vedoucí soudní kanceláře .....	22
3.3.4 Vnitřní organizační struktura .....	23
3.4 Řízení před SD .....	25
3.4.1 Písemná část řízení.....	25
3.5 Typy řízení .....	27
3.5.1 Řízení o předběžné otázce.....	27
3.5.2 Řízení o porušení Smlouvy .....	28
3.5.3 Řízení o prohlášení neplatnosti .....	29
3.5.4 Řízení o nečinnosti.....	30
3.5.5 Další typy řízení .....	30
4 Předběžná otázka.....	32
4.1 Řízení o předběžných otázkách.....	33
4.1.1 Kdo se může ptát.....	33
4.1.2 Předmět řízení o předběžné otázce.....	35
4.1.3 Nač se ptát nelze?.....	36
4.1.4 Kdy je nutné položit předběžnou otázku a kdy není? .....	38
5 Judikatura SD .....	39
5.1 Van Gend En Loos (26/62) .....	40
5.2 Flaminio Costa (6/64) .....	41
5.3 Yvonne van Duyn (41/74).....	42
5.4 Rewe-Zentral AG (120/78) .....	43
5.5 Andrea Francovich a Danila Bonifaciová a spol. (C-6/90 a C-9/90).....	43
6 Soudnictví v České republice.....	47
6.1 Předběžné otázky položené Českou republikou.....	50
6.2 Čeští soudci v Evropské unii.....	52
Závěr .....	54
Seznam použité literatury.....	56
Seznam zkratk .....	58
Seznam rozsudků .....	59
Abstrakt.....	60
Abstract .....	61

# Úvod

Tématem mé bakalářské práce je Evropský soudní dvůr (dále jen SD) a evropské právo. Cílem práce je představit SD jako orgán působící v rámci ostatních orgánů Evropských společenství, způsoby jeho práce, jednotlivá řízení probíhající před SD, poukázat na některá konkrétní rozhodnutí SD zejména s ohledem na jejich užití. Představit řízení o předběžné otázce a v této souvislosti poukázat na předběžné otázky pokládáné Českou republikou a jejich výsledek. Případně může být cílem i zhodnocení efektivity nebo toho, zda se nevyskytly nějaké mezery v činnosti a úpravě.

První část práce je zaměřena na historii evropské integrace, její postupné rozšiřování až do dnešních dnů a vznik prvních základních společenství.

Právní rámec Společenství, kam patří zakládací smlouvy a prameny evropského práva, je rozebírán ve druhé části spolu s dělením těchto pramenů a právními nástroji Evropského společenství.

Nejvýznamnější částí mé práce je pátá kapitola, kde se zabývám samotným SD. Zmíněn je zde i vztah k Soudu prvního stupně (dále jen SPS) a k Soudu pro veřejnou službu (dále jen SVS). Další částí této kapitoly je právní základ soudu spolu s rozhodnutími, které položily základy pro další rozhodování před tímto soudem. Prostor věnuji i jeho organizační struktuře a základním typům řízení před tímto soudem a jejich charakteristikou a také nastíněním dalších možných typů řízení u tohoto soudu.

Jedním z typů řízení je i řízení o předběžné otázce, které je důležitou součástí komunitárního práva. Jedná se zde o spolupráci národních soudů s SD. Tato část je zaměřena na to, kdo je legitimní k pokládání předběžné otázky, jaký může být a nesmí být předmět otázky a nakonec, kdy je nutné danou otázku položit a kdy ne.

Právo Společenství je utvářeno nejen zakládacími smlouvami, mezinárodními smlouvami a různými dohodami, ale také judikaturou SD, která dotváří charakter Společenství. Sedmá kapitola je věnována konkrétním rozsudkům, které se řadí, dalo by se říci, mezi prameny práva a daly za vznik určitým právním podstatám.

Poslední kapitola je věnována České republice (dále jen ČR), jednotlivým druhům soudů a jejich složení a také předběžným otázkám položené ČR a jejich výsledkem.

Informace k mé bakalářské práci jsem sbírala prostřednictvím literatury, která se tématem SD a evropského práva zabývá a z literatury, která obsahuje důležité rozsudky

vydané SD. Dalším využitým pramenem byly internetové odkazy z důvodu aktuálnosti informací, které obsahují.

# 1 Historie evropské integrace

První myšlenky evropské integrace se objevují u významných jmen jako jsou Filip Sličný, Jiřík z Poděbrad nebo Napoleon I. Myšlenku integrace naopak roku 1915 odsoudil Vladimír Iljič Lenin s odůvodněním, že takovéto spojení by ztěžovalo postupné vybudování komunismu ve všech evropských státech.<sup>1</sup>

Reálných podob nabývá myšlenka integrace po skončení 2. sv. v. Je to dáno politickou a ekonomickou situací v Evropě. „Právě ukončená válka, která byla dosud největším ozbrojeným konfliktem ve světových dějinách, byla silným mementem právě pro Evropu, neboť začala jako válka evropská, tedy mezi evropskými státy.“<sup>2</sup> Vzorem se staly Spojené státy americké, které se vyvinuly v soudržný celek s ekonomickým a politickým potenciálem.

K rozpracování a uvedení myšlenky do reálné praxe došlo ve Francii. Aktivita politických kruhů ve Francii souvisela mimo jiné i s obavami z možného znovuoživení německých armád. Vůdčí osobností zde byl ministr zahraničních věcí **Robert Schuman** a jeho asistent **Jean Monnet**.

Robert Schuman nabídl Německu vytvoření společného trhu, jenž by mohl konkurovat USA a SSSR. Cílem Schumanovy deklarace bylo francouzsko-německé usmíření. Deklarace je platná od roku 1950.<sup>3</sup>

První oblastí spolupráce evropských zemí byla odvětví uhelného a ocelářského průmyslu. „Uvedené komodity jsou základními surovinami těžkého průmyslu, který byl základem poválečné obnovy Evropy. Mimo to jde o suroviny, které hrají zásadní význam při budování a fungování válečného průmyslu. Společnou regulací a kontrolou nad nimi tak členské státy sledovaly zachování míru na kontinentu.“<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. Praha : C. H. Beck, 2007. str. 3.

<sup>2</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 15.

<sup>3</sup> SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. Praha : C. H. Beck, 2007. str. 4.

<sup>4</sup> HAMUŤÁK, O. *Ústavní právo EU : Rukověť pro seminární výuku*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2008. str. 13.

Šestice evropských zemí (Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko) zakládají tři nadstátní organizace. Tzv. Pařížskou smlouvou bylo založeno Evropské společenství uhlí a oceli a tzv. Římskými smlouvami Evropské hospodářské společenství (dále jen EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii. Pařížská smlouva byla vytvořena na dobu 50 let, její platnost tudíž skončila 23. července 2002. Platnost Římských smluv není časově omezena. Tyto tři nadstátní organizace tvoří Evropská společenství. Uvnitř byla postupně snižována a odbourána cla, zrušena kvantitativní omezení obchodu a zakázána daňová diskriminace dováženého zboží. V polovině 60. let dochází k vytvoření jednotného systému orgánů všech tří Společenství za pomoci tzv. Slučovací smlouvy. V roce 1973 dochází k prvnímu rozšiřování o tři nové státy. Další rozšiřování se koná v letech 1981 o jeden nový stát, další dva přibýly v roce 1985, o osm let později v roce 1993 se připojují tři nové státy, hned dva roky na to v roce 1995 tři další státy a k největšímu rozšíření dochází v roce 2004, a to o 10 států včetně ČR. Počet členů se z počátečních šesti rozrostl na 25.<sup>5</sup>

V roce 2007 došlo k rozšíření o další dva evropské státy a do budoucna se počet států zvýší nejspíše o další tři země, které mají nyní statut kandidátských zemí.<sup>6</sup>

Země, které do Evropské unie (dále jen EU) zatím oficiálně nevstoupily mají díky dvoustranným dohodám přístup na trh. Zároveň tyto země – Švýcarsko, Island, Lichtenštejnsko a Norsko – odstranily bariéry i mezi sebou. Na základě členství v Evropském sdružení volného obchodu – EFTA.<sup>7</sup>

## 2 Právní systém Společenství

Společenství se odlišuje od ostatních mezinárodních organizací tím, že z členských států na ně byla delegována pravomoc vytvářet právní normy závazné pro členské státy a jejich obyvatele. Společenství má tak svůj vlastní právní systém. Právo Společenství, nazývané komunitární právo, je podsystémem většího systému, jímž je

---

<sup>5</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 19–20.

<sup>6</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 97, 106–108.

<sup>7</sup> EPPING, R. CH. *Průvodce globální ekonomikou*. Přel. J. Foltýn. Praha : Portál, 2004. str. 128.



právo EU. Právo Unie zahrnuje právo Společenství a právo vznikající v oblastech druhého a třetího pilíře EU.<sup>8</sup>

## **2.1 Právní rámec Evropských společenství**

Mezi základní právní dokumenty patří tři již zmiňované smlouvy – **Pařížská smlouva a dvě Římské smlouvy**. V roce 1969 byla vytvořena celní unie a došlo k přijetí některých důležitých právních aktů. Mezi první patří tzv. **Slučovací smlouva**, která upravila zakládací smlouvy. Touto smlouvou rovněž vznikly Rada Evropských společenství a Komise. Mezi další akty patří například smlouva z roku 1975, která upravuje některé finanční ustanovení a byl jí zřízen Účetní dvůr. Zásadní novelizací zakladatelských smluv se stal **Jednotný evropský akt** z roku 1986. Základní myšlenkou bylo vytvoření jednotného vnitřního trhu bez vnitřních hranic se čtyřmi základními svobodami. Došlo k posílení pravomocí Parlamentu a Evropská rada byla zařazena do rámce institucí Společenství. Jednotný evropský akt zakotvil možnost zřízení SPS a zavedl další sektorové politiky jako například sociální politiku a ochranu životního prostředí. **Maastrichtská smlouva** vedla k přejmenování na Evropské společenství, zakotvuje nové cíle Společenství a zavádí nové politiky. **Amsterodamská smlouva** z roku 1999 provedla například změny ve struktuře a fungování SD, v právní úpravě evropských orgánů. Některé politiky byly přesunuty do prvního pilíře – záležitosti vízové, azylové a přistěhovalecké politiky. Mezi poslední smlouvy patří **Niceská smlouva** z roku 2000, kterou byla schválena Charta základních lidských práv EU a nakonec **Smlouva o Ústavě pro Evropu** měla být dovršením integrační snahy a reformy Evropských společenství. Smlouva měla být základem pro zcela novou EU, ale nebyla ratifikována Francií a Nizozemskem, kde se občané v referendu vyjádřili proti.<sup>9</sup>

---

<sup>8</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 57.

<sup>9</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 54–63.

## 2.2 Prameny evropského práva

Členské státy odevzdaly část své suverenity Evropským společenstvím a daly jim tak možnost vytvářet vlastní systém právních předpisů<sup>10</sup>

Hlavním pramenem evropského práva je komunitární právo. Do tohoto práva spadá primární právo, obecné právní zásady, základní lidská práva kodifikovaná v Chartě základních lidských práv EU, sekundární právo, soudní rozhodnutí SD a SPS, smlouvy uzavřené Společenstvími a členskými státy na straně jedné a třetími subjekty na straně druhé, právní obyčej, smlouvy uzavřené členskými státy, zejména na základě čl. 293 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen SES), rozhodnutí přijatá zástupci vlád členských států v Radě, rozhodnutí představitelů v rámci Evropské rady a prameny práva přijaté členskými státy v rámci úzké spolupráce vzniklé na základě článku 11 SES.<sup>11</sup>

### 2.2.1 Primární právo

Do tohoto práva patří zřizovací smlouvy všech tří Společenství a smlouvy na ně navazující. Zapadají sem i mezinárodní smlouvy sjednané členskými státy, nikoliv orgány Společenství. Pokud předmětem smluv jsou věci patřící do kompetence Společenství a jsou sjednány na jeho půdě, posuzují se jako součást práva Společenství. Za takové smlouvy může být považována například Bruselská úmluva o pravomoci soudů a o uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních z roku 1968. Ovšem nepatří sem Mnichovská úmluva o udělování evropských patentů z roku 1973, jelikož ta nebyla sjednána na půdě Společenství. Do této kategorie práva rovněž spadají akty zástupců členských států. Členové Rady na některých svých zasedáních totiž přijímají usnesení jako zástupci svých států, a nikoli jako členové Rady. Přijatý akt není aktem Rady. Právní povaha těchto aktů může být různá od mezinárodních smluv po nezávazná stanoviska s čistě politickou autoritou.<sup>12</sup>

---

<sup>10</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 79.

<sup>11</sup> PROUZA, D, ZAJÍČKOVÁ, E. *Základy práva Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 100.

<sup>12</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 60–63.

## 2.2.2 Sekundární právo

Do této oblasti práva obecně náleží akty orgánů Společenství nebo také akty Společenství. Tyto akty jsou vydávané na základě zřizovacích smluv. Spadá sem **nařízení**, což je závazný akt normativní povahy. Může zavazovat jak členské státy, tak i jejich vnitrostátní subjekty. Nařízení je pro právo Společenství tím, čím je pro vnitrostátní právo zákon. Do sekundárního práva dále patří **směrnice**, která nemá obecnou závaznost. Zavazuje jen subjekty, jimž je adresována. Těmito subjekty mohou být jen členské státy. Směrnice stanoví zásady, které mají být vtěleny do právních řádů členských států, obsahují proto lhůtu, do které musejí být zapracovány do vnitrostátního práva. Také **rozhodnutí** je individuálním aktem zavazujícím jen subjekty, jimž je adresováno, přičemž v tomto případě to mohou být členské státy i jiné subjekty. A nakonec **doporučení** a **stanoviska**, jež nejsou právními akty a jsou právně nezávazná.

Dalšími sekundárním akty, jsou ty, které vydávají orgány Společenství, tedy Rada a Komise. Jejich specifikaci najdeme v článku 249 (189) SES, který pravomoci nezakládá, jen je deklaruje. Pravomoci orgánů k vydávání aktů sekundárního práva jsou obsaženy v konkrétních ustanoveních smluv, kde se nachází i procedura přijetí v daném případě. Akty sekundárního práva podle článku 249 (189) SES vydávají Rada společně s Evropským parlamentem (dále jen EP), Rada sama, Evropská centrální banka (dále jen ECB) a Komise v případě, že je k tomu zmocněna.<sup>13</sup>

## 2.2.3 Další prameny práva

Pramenem z hlediska svého obsahu jsou taktéž rozhodnutí SD Evropských společenství, ale na druhou stranu nejsou považovány za formální prameny. *„Na rozdíl od anglosaského systému není komunitární právo založeno na precedentech, a proto ESD (SPS) tak právo pouze nalézá, nikoli vytváří. Soudní dvůr ES (SPS) není svými rozhodnutími vázán a tato rozhodnutí nejsou závazná ani pro jiné subjekty než pro ty, kterým bylo rozhodnutí určeno. Nicméně se dá říci, že judikatura ESD (SPS) působí*

---

<sup>13</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 63–65, 69.

*silou své přesvědčivosti.*<sup>14</sup> Dalším pramenem práva jsou obecné právní zásady. Jsou řazeny mezi nepsané prameny práva postavené na úrovni primárního práva. Lze mezi ně zařadit zásady právního státu, spravedlnosti, dobrých mravů, ochrany lidských práv apod. Primárním právem je také právní obyčej, který je nepsaným právem. V tomto případě se jedná o právo vzniklé na základě praxe a právního vědomí.<sup>15</sup>

Právní obyčej není vytvářen uvědomělou činností států, vzniká například dodržováním tradičních obyčejů, které jsou považovány za závazné, je to nejstarší pramen práva, ale v současnosti má omezený význam, státem a společností je obecně akceptován. Tyto právní obyčeje byly sepsány do různých sbírek jako například Švábské zrcadlo či Saské zrcadlo. Právní obyčeje jsou například dlouhodobě užívané a zažitě zvyky a zvyky, které jsou uznané a sankcionované státem. Právní obyčeje jsou časté ve Velké Británii nebo islámském právu a i v právu mezinárodním. V kontinentálním právu nejsou zařazeny mezi prameny práva.<sup>16</sup>

### **2.3 Právní nástroje Evropského společenství**

Legislativa Společenství je založena na principu, že tam, kde je potřebná společná právní úprava pro všechny členské státy, dojde k nahrazení národní úpravy aktem Společenství. Kde taková nutnost neexistuje, nastupují právní řády členských států. Na této zásadě se rozvinul soubor nástrojů, díky kterému je možno působit na právní řády členských států v rozdílné míře. Nejradikálnější formou je náhrada normou Společenství místo národní právní úpravy. Dále to jsou normy, jejichž prostřednictvím instituce Společenství působí na právní řády jen nepřímo. Mezi další způsoby patří přijetí opatření pro konkrétní případ vůči jmenovitě určenému nebo určitelnému adresátovi. A pak jako poslední možností jsou takové právní akty, které neobsahují žádná závazná pravidla pro členské země ani pro občany Společenství. Jedná se o nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska.<sup>17</sup>

---

<sup>14</sup> OUTLÁ, V., et al. *Právo Evropské unie*. Plzeň : Aleš Čeněk, s. r. o., 2008. str. 108.

<sup>15</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 84–85.

<sup>16</sup> PETR, P. *Trestní právo : Prameny a zásady* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <[www.pavelpetr.cz/soubory/2/2/Trestni\\_pravo\\_2.ppt](http://www.pavelpetr.cz/soubory/2/2/Trestni_pravo_2.ppt)>.

<sup>17</sup> EVROPSKÁ KOMISE. *ABC práva Evropských společenství*. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. str. 63–64.

## **2.4 Aplikace evropského práva**

Aplikace práva je jen výjimečně v pravomoci orgánů EU, často spočívá v rukou členských států a jejich orgánů. Přímá aplikace orgány EU zahrnuje normativní aplikaci práva, která spočívá ve vydávání sekundárních prováděcích aktů. Operativní a kontrolní aplikace provádí Komise tím, že zajišťuje kontrolu v rámci Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen SESAE). Komise provádí kontrolu v oblasti společné zemědělské politiky, hospodářské soutěže. A nakonec SESAE stanoví nepeněžité sankce vůči osobám a podnikům, které porušují povinnosti ve věci kontroly bezpečnosti. Také ECB má možnosti ukládat sankce vůči úvěrovým institucím, které nerespektují předpisy o povinném vytváření rezerv.

Aplikace práva může být delegovaná i v případě, kdy aplikace práva a jeho sankcionování leží na členských státech. Sem opět spadá normativní aplikace, kdy vydávání obecně závazných předpisů je nevyhnutelné u směrnic, obsah je třeba přenést do národního práva a členské státy jsou povinny dbát na přiměřenost národního aplikačního procesu. Při operativní a kontrolní aplikaci členské státy informují Komisy, která ověřuje, zda národní orgány plní své úkoly. A v neposlední řadě SD stanovil minimální podmínky, které musejí státy v rámci loajální spolupráce dodržovat, výlučná pravomoc státu ukládá trestní sankce.

Aplikaci evropského práva upravila judikatura SD, nejčastěji při rozhodování o předběžných otázkách. Jednotlivec se dovolá práva tak, že zjistí, zda norma je přímo použitelná na území členských států či nikoli. Pokud je norma přímo použitelná, má přednost při kolizi s normou národní a přímá použitelnost také znamená, že závazné komunitární normy působí právní účinky na území členských států i bez jejich výslovného převádění do národního práva.<sup>18</sup>

Aplikaci práva kontroluje Evropská komise. Monitorování může mít různé formy, například sledování průběhu řízení po podání smlouvy, kontrola soudního postupu proti ostatním institucím, dále se prověřuje pomoc, která je poskytována členskými státy, zda je v souladu s právem. Také se prověřuje, zda jsou uplatňovány

---

<sup>18</sup> SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. Praha : C. H. Beck, 2007. str. 100–103.

principy zakazující určité typy dohod, jednání v souladu a zneužívání dominantního postavení.<sup>19</sup>

Pokud zjistí, že země EU nejedná podle evropských zákonů a neplní tak své právní závazky, podnikne Komise kroky k nápravě. Nejprve vládě daného státu zašle oficiální dopis, kde je uvedeno, proč se Komise domnívá, že je porušováno evropské právo a stanoví také konečný termín pro doručení podrobné odpovědi Komisi. Pokud se tímto způsobem nepodaří zřídit nápravu, musí se záležitost předat SD, který má pravomoc uložit postih. Rozsudek je závazný pro členské státy i pro instituce EU.<sup>20</sup>

### 2.4.1 Princip přímého účinku

Tento princip spočívá v tom, že právní norma má přímý účinek, přiznává-li jednotlivcům práva nebo ukládá-li jim povinnosti, a to sama, bez prostřednictví jiné právní normy. V praxi se otázka přímého účinku nejčastěji vyskytuje v případech, kdy jednotlivec se dovolává těchto norem proti orgánu členského státu. Pojem přímého účinku lze uplatnit i na mezinárodní smlouvy. A to tak, že většina států činí mezinárodní smlouvy dopadající na vnitrostátní právní vztahy, a tedy i na vnitrostátní subjekty přímo účinné vnitrostátně a vlastně je to vtáhne do vnitrostátního práva. Zpravidla se to provádí odkazem na mezinárodní smlouvy v ústavě nebo v jednotlivých zákonech. V některých státech, ale takové účinky mezinárodní smlouvy nemají a je nutné je aplikovat do vnitrostátního předpisu, například ve Velké Británii. Má-li mít právní norma přímý účinek, musí přímo stanovit konkrétní pravidla chování pro subjekty práva. Přímý účinek z hlediska obsahu normy je možný tam, kde její příslušné ustanovení je obsahově jednoznačné a jeho aplikace není vázána na žádnou podmínku a není závislá na žádném dalším úkonu či aktu orgánu Společenství nebo členského státu. Například přímého účinku se týká rozhodnutí ve věci *Costa v. ENEL* (6/64), kdy SD konstatoval, že ustanovení čl. 31 (37) odst. 2 SES obsahuje zřetelný zákaz určité činnosti státu a není doprovázen žádnou výhradou, která by vyžadovala vydání vnitrostátního aktu.<sup>21</sup>

---

<sup>19</sup> EVROPSKÁ KOMISE. *Glosář : Instituce, politiky a rozšiřování Evropské unie*. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. str. 50–51.

<sup>20</sup> EVROPSKÁ KOMISE. *Jak funguje Evropská unie : Průvodce občana institucemi EU*. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004. str. 22–23.

<sup>21</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 85–87.

### 3 Evropský soudní dvůr

Problémy aplikace komunitárního práva v členských státech nemohou řešit klasické soudy těchto států, neboť se zde neuplatní. Důvodem jsou jejich pravomoci, které neodpovídají komunitární potřebě. Z tohoto důvodu byl v roce 1951 ustanoven SD jako orgán, který měl plnit uvedené funkce. Po vzniku dvou dalších Společenství se jeho působnost rozšířila a jeho oficiální název zní Soudní dvůr Evropských společenství.<sup>22</sup>

SD byl založen roku 1952 Smlouvou o založení evropského společenství uhlí a oceli (dále jen SESUO) a jeho sídlo je v Lucemburku. Jeho úkolem je zajišťovat, aby ve všech členských státech byly právní předpisy vykládány a uplatňovány stejně. Nemůže se například stát, aby vnitrostátní soudy vydaly ve stejné věci dvě různá soudní rozhodnutí. Dále zajišťuje, aby orgány EU a členské státy jednaly v souladu s požadavky evropského práva. V roce 1989 byl zřízen SPS, aby SD byl schopen zvládnout vysoký počet případů, které mu jsou předkládány a také, aby mohl občanům zajistit lepší právní ochranu.<sup>23</sup>

SD se stal jedním z motorů integrace prostřednictvím práva, jeho organizace je ovlivněna francouzskou Státní radou, ze které pocházeli i první 3 generální advokáti a 3 první soudci.<sup>24</sup>

#### 3.1 Soud prvního stupně a Soud pro veřejnou službu

SPS byl vytvořen roku 1988 k napomáhání SD za účelem odlehčení od právně jednodušších či ekonomicko-analyticky náročnějších případů. Je složen nejméně z jednoho soudce z každého členského státu a způsob jmenování je stejný jako u SD. Funkční období soudce je 6 let a předseda SPS je volen na 3 roky. Tento soud nemá generální advokáty, pokud ovšem vyvstane nutnost, jsou soudci tohoto soudu přiřazeni ke generálním advokátům SD. Soud rozhoduje v osmi senátech nebo rozšířených,

<sup>22</sup> TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. str. 7.

<sup>23</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 144.

<sup>24</sup> BOBEK, M., et al. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha : Linde Praha, 2005. str. 268–269.

v plénu nebo jednotlivými samosoudci. Tento soud je příslušný k přiděleným žalobám na neplatnost právních aktů a žalobám na nečinnost, pro žaloby na náhradu škody, pro všechny pracovně právní spory zaměstnanců a jako rozhodčí soud. Též se může zabývat předběžnými otázkami. V případě, že předběžná otázka vyžaduje podstatné rozhodnutí k tomu, aby byla zajištěna jednotnost práva, je SPS povinen věc předat SD.

SVS vznikl až roku 2004. Soud má pouze 7 soudců na období 6 let, přičemž 3 vylosovaní soudci mají jen tříleté funkční období. Soudci rozhodují v tří nebo pětičlenných senátech, v plénu nebo jako samosoudci. K jeho příslušnosti patří rozhodovat o sporech mezi zaměstnanci a Společenstvími. Též spory, které jsou mezi každou institucí nebo subjektem, pokud spadají do pravomocí SD. Odvolacím orgánem pro tento soud je SPS a řídí se Jednacím řádem, který byl schválen Radou.<sup>25</sup>

### **3.2 Právní základ SD**

SESUO zařadila mezi základní orgány nezávislý Soudní dvůr, jehož úkolem je dohlížet na dodržování této smlouvy a právního řádu Společenství. V roce 1957 došlo k vytvoření jednoho soudního orgánu, a to SD, který měl dále sloužit jako nezávislý orgán pro všechna Společenství. Postavení SD je zakotveno v evropských předpisech nejvyšší právní síly a může jednat pouze v mezích oprávnění stanovených zakládacími smlouvami a ostatními předpisy. Má oprávnění pouze na výkladu a aplikaci práva Společenství a významně se podílí i na rozvoji práva spočívajícím v jeho dotváření.

Základní předpis, který upravuje jeho činnost a organizaci je SES. Postavení SD je uceleně upraveno v člancích 220 až 245 SES. Mimo to tato smlouva předpokládá jmenování vedoucího soudní kanceláře. Činnost SD upravuje také Statut, v jehož souladu SD vykonává své funkce. Mezi další předpisy upravující jeho fungování patří Jednací řád SD. Tento řád je nejrozsáhlejším a nejdůležitějším předpisem, který upravuje jeho řízení. Jednací řád musí být ještě před přijetím SD schválen Radou, a to kvalifikovanou většinou. Současný Jednací řád byl přijat v roce 1991 a později došlo k jeho novelizaci díky několika formulačním vylepšením a procesním úpravám. Dalšími předpisy upravující postavení SD a řízení před ním probíhající jsou např.: Doplňkový

---

<sup>25</sup> OUTLÁ, V., et al. *Právo Evropské unie*. Plzeň : Aleš Čeněk, s. r. o., 2008. str. 68–69.



řád upravující bezplatnou právní pomoc účastníkům řízení či křivou výpověď svědků nebo znalců v řízení u SD, Pokyny pro vedoucího soudní kanceláře SD upravující činnost vedoucího soudní kanceláře. Sám SD vydal další předpisy, které mají doporučující charakter. Jsou jimi Praktické pokyny týkající se přímých žalob a opravných prostředků a Průvodce pro poradce.<sup>26</sup>

Mezi procesně významné rozsudky patří **Star Fruit (247/87)**, kde tato společnost žalovala Komisi. Žalobkyně za společnost podala žalobu na Komisi z důvodů její nečinnosti, konkrétně na to, že Komise nezahájila řízení proti členskému státu – Francii. Komise měla zahájit řízení proti tomuto státu na základě mínění žalobkyně o rozporu čl. 28 SES a Úmluvou z Lomé z roku 1975 o obchodu mezi EHS a tzv. státy AKP (Afrika, Karibik a Pacifik<sup>27</sup>). SD v tomto případě konstatoval, že pokud se jedná o žalobu na nečinnost, Komise nemá povinnost podávat žalobu na porušení SES proti členskému státu. Žalobu nemusí podávat ani v případě, že sama došla k přesvědčení při běžném šetření nebo ve správním řízení se členským státem, že právo Společenství bylo skutečně porušeno členským státem. Dále také žalobkyně se nemůže domáhat, aby bylo zahájeno řízení, jelikož rozhodnutí by se jí nedotýkalo, a proto není oprávněna žalovat na nečinnost. V tomto případě by to byl členský stát, který by mohl žalovat za nečinnost.

Rozsudek **Plaumann (25/62)** se také týkal žaloby proti Komisy, ale tentokrát na zrušení jejího rozhodnutí. Komise odmítla zrušit žádost Německé spolkové republiky na dočasné zrušení cel na mandarinky. SD prohlásil, že rozhodnutí podle čl. 249 SES jsou určena konkrétním subjektům, v případě žaloby jsou určena členským státům. SD také podle čl. 230 SES přezkoumává žaloby na neplatnost rozhodnutí, která jsou určena jiné osobě, jestliže se žalobce bezprostředně dotýkají. V tomto případě tomu tak nebylo.

V rozsudku **Wöhrmann (31/62)** byla podána opět žaloba proti Komisy pro neplatnost některých ustanovení rozhodnutí Komise. Žaloba byla podána proti rozhodnutí, které stanovilo výši dovozního cla. Komise konstatovala žalobu za nepřijatelnou, neboť již uběhla dvouměsíční lhůta pro žalobu na neplatnost dle čl. 230

---

<sup>26</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 89–97.

<sup>27</sup> CZECHTRADE. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2003, 04. 09. 2003 [cit. 2009-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/s/staty-akp/1000711/6440/>>.

SES. A tuto žalobu nelze podávat bez hlavního řízení před členským státem. SD stanovisko Komise potvrdil a také konstatuje, že dvouměsíční lhůta se počítá nejpozději od zveřejnění prováděcího vnitrostátního předpisu. U žalobců lhůta nebyla dodržena.

**Foto Frost (2314/85)** se týkal položení předběžné otázky, zda Finanční soud v Hamburku je oprávněn přezkoumávat platnost aktů Společenství nebo musí žádat o posouzení SD. Zde se jednalo o rozhodnutí Komise. SD v tomto případě rozhodl, že soud členského státu nemá pravomoc prohlásit právní akty za neplatné a v takovém případě se musí obrátit na SD.

Případ **Nordsee (102/81)** se také týkal předběžné otázky. V tomto případě rejdařské společnosti čerpaly podporu z fondů EHS v oblasti zemědělské a regionální politiky. Společnosti mezi sebou měly smlouvu, kde byl určen rozhodce a na základě rozhodčí doložky se domáhal položení předběžné otázky SD. SD konstatoval, že smluvně ustanovený rozhodce v rámci rozhodčího soudu není soudem členského státu, a tak SD nepřísluší v tomto případě rozhodovat. Rozhodci a rozhodčí soudy by měly řešit problémy při uplatnění práva Společenství prostřednictvím soudů členských států.

V případě **CILFIT (283/81)** šlo o to, že společnost a další dovozci se bránili proti poplatkům za zdravotní inspekci. Italské ministerstvo se bránilo, že výklad práva Společenství je jednoznačný a důvod pro položení předběžné otázky není. Ale dovozci to považovali za nutné, neboť už proti rozhodnutí tohoto soudu nebyl možný opravný prostředek. Soud se tedy obrátil na SD s žádostí o výklad čl. 234 SES. SD díky tomuto dotazu osvětlil řadu aspektů o řízení o předběžné otázce. Také připomněl, že účelem řízení je jednotné uplatňování práva Společenství soudy členských států. Otázky se nemají pokládat tehdy, když odpověď není klíčová pro vyřešení sporu a zdůraznil doktrínu „Acte Clair“ a „Acte Éclairé“ viz. kapitola 6. 1. 4. A také, že návrh na položení otázky účastníkem řízení soudu členského státu nedává povinnost ji položit, ale na druhé straně může být položena bez podnětu účastníků řízení.<sup>28</sup>

V případě **Wünsche III (69/85)** byla podána žaloba na rozsudek SD, že je pochybný a nemá závazné právní následky. Rozsudek SD zněl tak, že rozsudek je závazný pro soud, který předběžnou otázku položil i pro další soudy, které ve věci

---

<sup>28</sup> TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. str. 65–76.

rozhodují. Není ovšem vyloučeno, aby soud předložil předběžnou otázku znovu ve stejném řízení při jiném skutkovém základu nebo potřebě o vyjasnění dalších otázek.<sup>29</sup>

### **3.3 Složení SD**

#### **3.3.1 Soudci**

Každý členský stát vybírá jednoho kandidáta z osob, které ve svém státě mohou zastávat nejvyšší soudní funkce. Soudci musí být absolutně nezávislé osoby nejen na členských státech, ale i obecně. Nesmějí zastávat žádnou politickou, administrativní či profesionální funkci. Soudci volí ze svého středu předsedu SD na dobu tří let.<sup>30</sup>

Dále nesmí vykonávat žádnou výdělečnou nebo nevýdělečnou činnost. Mohou to pouze v případě, že Rada by udělila výjimku z této zásady. Postavení soudce je podrobně upraveno Statutem a Jednácím řádem SD. Soudci jsou jmenováni vládami členských států po vzájemné dohodě na období šesti let. Nominace jsou výhradně v rukou členských států a do této doby vlády členských států se všemi nominacemi souhlasily. Pokud výkon stávajícího soudce skončí dříve než standardní funkční období, nový soudce je jmenován pouze na zbývající část. Začátek funkčního období je uveden ve jmenovací listině a před zahájením výkonu činnosti musí složit po svém jmenování na prvním veřejném zasedání SD slib o tom, že bude vykonávat svou funkci svědomitě a nestranně, a že bude zachovávat tajnost porad SD. Zároveň se zavazují k tomu, že i po skončení funkce soudce budou dodržovat povinnosti vyplývající z jejich funkce. Konec funkčního období může zaniknout nejen uplynutím šestileté lhůty, ale i úmrtím soudce, zbavením funkce nebo odstoupením. Zbavení funkce je výjimečná možnost ukončení mandátu. Může se tak dít pouze v případě jednomyslného rozhodnutí ostatních soudců a generálních advokátů, a to na základě toho, že neplní požadované podmínky nebo povinnosti, které vyplývají z funkce soudce SD. V případě, že se soudce rozhodne odstoupit sám, tak v dopise předsedovi SD uvede důvody z jakých se rozhodl odstoupit ze své funkce a sám má možnost rozhodnout o svém pokračování ve výkonu funkce.

---

<sup>29</sup> EBK. *Evropské právo : esd\_pripady* [online]. 2008, 03. 06. 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pravo.wz.cz/evr/index.html>>.

<sup>30</sup> TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. Praha : Linde Praha, 2004. str. 51.

K rotaci soudců dochází každé tři roky, kdy se obměňuje 13 soudců. K další plánované změně dojde v říjnu roku 2009. Je možné soudce opětovně jmenovat do jeho funkce. Soudci musí mít bydliště v místě sídla SD, jelikož vykonávají svou činnost na nepřetržitě bázi. Ze svého středu si soudci volí tajným hlasováním na dobu tří let předsedu SD. V prvním kole voleb je potřeba pro vítězství absolutní většina hlasů, pokud dojde k neúspěchu následuje kolo druhé, kde stačí vítězi získat nejvyšší počet hlasů. Pokud dojde k remíze, předsedou se stává věkově starší soudce. Tento způsob volby udává Jednací řád SD.

Pro každé soudní řízení je vybrán ze soudců tzv. soudce zpravodaj. Během celého řízení plní významnou funkci. Soudce zpravodaj je určen předsedou SD ihned po předložení návrhu na zahájení řízení. Tento soudce vyhotovuje předběžnou zprávu, která slouží jako vodítko pro pokračování v řízení a jako druhý dokument vyhotovuje zprávu o jednání, kterou se uvozuje ústní část řízení a obsahuje veškeré skutečnosti důležité pro rozhodnutí ve věci. Existují také pomocní zpravodajové. Ti napomáhají předsedovi senátu v řízení o předběžném opatření a soudcům zpravodajům při jejich plnění jejich úkolů. Tito pomocní zpravodajové jsou podřízeni předsedovi SD, předsedovi předmětného senátu nebo soudci zpravodaji. Jsou jmenováni jednomyslně Radou a před nástupem do funkce skládají stejný slib jako soudci SD.<sup>31</sup>

Soudci tvoří senáty o třech a pěti soudcích. Po zvolení předsedy SD si soudci volí předsedy senátů o pěti soudcích na dobu tří let a předseda senátu o třech soudcích je volen na dobu jednoho roku. Soudci dále zasedají ve velkém senátu, který se skládá ze třinácti soudců a v plénu, které je složeno ze všech soudců. Velký senát se skládá z předsedy SD, předsedů senátů o pěti soudcích, soudce zpravodaje a ze soudců, kteří jsou potřeba k dosažení celkového počtu třináct.<sup>32</sup>

SD zasedá v plénu, kterému jsou předkládány zvláštní případy stanovené Statutem SD. Například pokud se jedná o odvolání z funkce Veřejného ochránce práv, rozhodnutí o odvolání evropského komisaře, který nesplnil uložení povinnosti atd. A také zasedá, má-li za to, že se jedná o mimořádně důležitou věc. Ve velkém senátu SD zasedá na návrh členského státu nebo orgánu, který je účastníkem řízení. Jako

<sup>31</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 98–104.

<sup>32</sup> UHER, D., KOLBANOVÁ, M. *Soudní dvůr Evropských společenství : Přehled ustanovení týkajících se činnosti Soudního dvora ES*. Praha : ASPI, 2005. str. 46.

v případě zasedání pléna, i zde se může jednat o zvláště složité či důležité věci. Ostatní projednávané věci náleží senátům z pěti nebo tří soudců.<sup>33</sup>

Předsedou SD je od 7. října 2003 Vassilions Skouris, mezi nejdéle setrvávající soudce patří Peter Jann, od roku 1995. A nejkratší dobu ve své funkci je Jean-Jacques Kassel, od roku 2008.<sup>34</sup>

### 3.3.2 Generální advokáti

Tito advokáti předkládají odůvodněná stanoviska k věcem předloženým soudu. Činí tak veřejně a nestranně. Mají kvalifikaci nebo profesionální způsobilost potřebnou pro jmenování do nejvyšších soudních funkcí v jejich členských státech. Jsou jmenováni na období šesti let, které může být prodlouženo a jsou jmenováni společnou dohodou vlád členských států EU. SD je nápomocno osm generálních advokátů.<sup>35</sup>

Podrobné informace o generálních advokátech, o vedoucím soudní kanceláře, vnitřní organizační struktuře a písemné části řízení před SD podává také ve své knize Daniel Karzel.<sup>36</sup> Generální advokáti své stanovisko podávají ve věcech, ve kterých je podle Statutu takové stanovisko nezbytné. Příslušný senát nemá povinnost s tímto stanoviskem souhlasit a při jeho přípravě nemusí generální advokát zohledňovat jakékoliv návrhy či pokyny. U SD platí nepsaná dohoda, že pět z osmi generálních advokátů pochází ze zakládacích zemí a zbylá místa se rozdělují na základě rotace mezi ostatní členské státy. Pořadí je určeno podle názvu daného státu v národním jazyce. Počet generálních advokátů není konečný, Rada má možnost na žádost SD jejich počet zvýšit. K obměně dochází každé tři roky, kdy jsou jmenováni čtyři noví generální advokáti. Na dobu jednoho roku je také vybírán a jmenován první generální advokát. Volební systém je stejný jako u předsedy SD. Základní činností tohoto advokáta je přidělování věcí ostatním advokátům, dozorování jejich činností a v případě potřeby, přijímání opatření k nahrazení konkrétního generálního advokáta.

<sup>33</sup> CVRIA. *Soudní dvůr Evropských společenství* [online]. 2004, 19. 05. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <[http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm)>.

<sup>34</sup> CVRIA. *Soudní dvůr Evropských společenství* [online]. 2004, 19. 05. 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupný z WWW: <[http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm)>.

<sup>35</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 144.

<sup>36</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 104–126.

Nejdelší dobu generálního advokáta vykonává Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer, od roku 1995 a nejkratší dobu Yves Bot, Ján Mazák a Veriey Trstenjak, kteří tuto funkci zastávají od 7. října 2006<sup>37</sup>

### 3.3.3 Vedoucí soudní kanceláře

Vedoucí soudní kanceláře i jeho kancelář má významnou pozici pro samotné řízení nejen z hlediska administrativy. Jeho postavení upravuje SES. Tato smlouva a Statut používají termín „tajemník“ a i ve starších rozsudcích se tento termín objevuje. Ale po vstupu ČR do EU se v rozsudcích objevuje nový pojem, tedy vedoucí soudní kanceláře. Je jmenován SD na dobu šesti let na základě přihlášek, které zasílají uchazeči. Vyhrává ten, kdo získá absolutní většinu a v případě neúspěchu se koná druhé kolo. Státní příslušnost nehraje roli. Zástupci vedoucího soudní kanceláře jsou jmenováni stejným způsobem a zastupují jej v mezích upravených v Pokynech pro vedoucího soudní kanceláře. Je možné ho jmenovat opětovně. Vedoucí soudní kanceláře po svém jmenování skládá stejný slib jako soudci a generální advokáti a musí bydlet v místě sídla SD. Svou práci musí vykonávat svědomitě a nestranně, po vypršení svého mandátu je povinen vykonávat veškeré povinnosti vyplývající z jeho funkce včetně přijímání pracovních nabídek čestně a s rozvahou. Pokud dojde k uvolnění z funkce před uplynutím šestiletého období, nový vedoucí soudní kanceláře je jmenován na nové šestileté období. Svojí činností se podílí na administrativním zajištění řízení před SD. Zajištění se týká zahájení řízení a jeho průběhu. Veškerý kontakt mezi účastníky řízení a SD je prováděn právě přes soudní kancelář. Dále působí jako hlavní sekretář SD, je odpovědný za jeho správu, finanční řízení a účetnictví. Samozřejmě k tomuto zajištění má pod sebou podřízené úředníky a další zaměstnance. Právě před vedoucím soudní kanceláře skládají úředníci soudů slavnostní přísahu než nastoupí do své funkce. Také jeho pravomoc spočívá v možnosti navrhnout úpravu organizační struktury SD. V kanceláři vedoucího pracuje přibližně 50 lidí, kteří se starají o soudní písemnosti a jejich překlad do každého jednacího jazyka, jiní pracovníci hledají precedenty, zajišťují překlady písemností předložených účastníky řízení nebo poskytují kopie podání nebo dalších soudních písemností. Mezi povinnosti také patří, aby byly

---

<sup>37</sup> CVRIA. *Soudní dvůr Evropských společenství* [online]. 2004, 19. 05 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupný z WWW: <[http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm)>.

přeloženy nejen písemná podání, ale i ústní projevy během jednání. Vedoucí soudní kanceláře odpovídá za veškeré příjmy a výdaje soudních písemností, za archiv SD a vydává Sbíрку rozhodnutí. Pokud písemnosti jako návrhy na zahájení řízení neobsahují veškeré náležitosti a požadované přílohy, právě vedoucí soudní kanceláře vyzve navrhovatele, aby tuto chybu napravil v přiměřené lhůtě. Pokud se tak nestane, předseda SD rozhodne, zda to je důvod k nepřípustnosti žaloby pro nedostatek formálních náležitostí. Další povinností vedoucího soudní kanceláře je zveřejňování oznámení o zahájení řízení i o odvolání v Úředním věstníku. Vedoucí soudní kanceláře se účastní všech zasedání SD a jeho senátů. Při ústním řízení dohlíží na ústní projevy zúčastněných stran a kontroluje jejich časový rozsah. O každém jednání sepisuje protokol a pak jej s předsedou senátu podepisují. A pořizuje protokoly o výsledku svědků a znalců, ty poté podepisuje buď předseda senátu nebo soudce zpravodaj, který byl pověřen výsledkem a nakonec podepisuje rozsudky společně s předsedou příslušného senátu.

Vedoucím soudní kanceláře SD je Roger Grass, který tuto funkci zastává od 10. února 1994.<sup>38</sup>

### **3.3.4 Vnitřní organizační struktura**

Soudci, generální advokáti a vedoucí soudní kanceláře jsou nejdůležitějšími jednotkami SD. Mezi další důležité jednotky patří kabinety jednotlivých soudců. Kabinety jsou ustavovány na návrh vedoucího soudní kanceláře. Další důležité části organizační struktury SD tvoří ředitelství překladů, ředitelství tlumočení, tisková a informační služba, knihovna, výzkum a dokumentace, personální a finanční ředitelství a technická správa. Tyto útvary pracují pro SD, SPS a také pro SVS. Úředníci před nástupem do funkce skládají slavnostní přísahu. Zavazují se, že budou zachovávat mlčenlivost a své zaměstnání budou vykonávat čestně, podle nejlepšího svědomí.

Každý soudce a generální advokát má svůj vlastní kabinet, kde pracuje několik referendářů, přibližně tři na kabinet. Zaměstnanci kabinetu zodpovídají za analýzu

---

<sup>38</sup> CVRIA. *Soudní dvůr Evropských společenství* [online]. 2004, 19. 05 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupný z WWW: <[http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm)>.

a přípravu sporu, jehož je daný soudce zpravodajem. Jelikož úředním jazykem SD je francouzština, jeden referendář pochází ze země původu soudce a ostatní jsou rodilí francouzští mluvčí. Ředitelství tlumočení se zabývá tlumočením řízení u SD nebo návštěv a slavnostních událostí konaných u soudu. V každé soudní síni se nacházejí kabinety pro tlumočníky a jejich nasazování se odvíjí od charakteru jednotlivých řízení. Řízení před velkým senátem a plénem jsou tlumočena do, co nejvíce úředních jazyků a cílem je, aby byly přiblíženy ústní projevy veřejnosti v jednacích síních. V každé síni se tedy nachází několik míst pro veřejnost a všechna jsou vybavena moderní audio technikou, která umožňuje sledovat řízení ve všech jazycích, do kterých je tlumočeno. Ředitelství překladů se zabývá činností, která se stará o překlady všech dokumentů, které vyprodukuje SD. Dokumenty musí být přeloženy do všech úředních jazyků a ve všech jazycích musí být smysl textů shodný. Ředitelství se skládá z divizí a ty počtem odpovídají počtu členských států EU. Překladatelé musí mít právnické vzdělání a odpovídající pracovní zkušenosti. Primárními texty na překlad jsou rozsudky SD, stanoviska generálních advokátů a sdělení SD o procesním stavu každého řízení. Zajišťují také překlady mezi SD a příslušnými vnitrostátními soudními nebo správními orgány členského státu. V knihovně SD najdeme publikace týkající se evropského práva, práva Společenství a EU, prameny mezinárodního práva a vnitrostátních právních řádů jednotlivých členských států. Převažují zde francouzský, anglický, španělský a německý jazyk. A od vstupu ČR do EU najdeme v knihovně SD i české publikace. Valná většina materiálů je dostupná v elektronické podobě. Do knihovny mohou získat vstup i jiné osoby než pracovníci SD, ale musí požádat o povolení vedoucího knihovny. Pracovníci oddělení výzkumu mají za úkol provádět rešerše ohledně konkrétních věcí, které byly soudu předloženy. Příslušný pracovník tedy hledá co nejvíce materiálů a informací ohledně daného případu. Také toto oddělení sleduje vývoj judikatury jednotlivých členských států v oblasti práva Společenství. Tisková a komunikační služba komunikuje s médii členských států ohledně činnosti SD a jeho řízení. Také organizuje a připravuje konference i výroční zprávu o účinnosti SD. Mezi další ředitelství patří personální a finanční ředitelství, které se stará o zaškolení a profesionální růst pracovníků a vyřizuje záležitosti spojené s pracovním poměrem jednotlivých zaměstnanců. Technicko-administrativní ředitelství zajišťuje faktické fungování SD, včetně přípravy soudních síní a roznášení vnitřní pošty. Také se zabývá tiskem a distribucí veškerých dokumentů souvisejících s činností SD a nakonec zajišťuje bezpečnost v budovách SD. Budovy, ve kterých se SD nachází nejsou v jeho vlastnictví



či vlastnictví Společenství. Tyto budovy jsou pronajímány od lucemburského státu a roční pronájem převyšuje částku 25 milionů Eur.

### **3.4 Řízení před SD**

Mezi základní činnost SD patří kontrola dodržování práva Společenství. Řízení před SD se skládá ze dvou částí – písemná část a ústní část.

#### **3.4.1 Písemná část řízení**

Tato část je významově důležitější než následná ústní část řízení. Dalo by se říci, že tvoří základ řízení před SD. Účastníci řízení musí vyčerpávajícím způsobem vyložit všechny důvody pro zahájení řízení a argumenty na podporu. Může se stát, že v písemné části řízení jsou nějaké nesrovnalosti či chyby, ty je možno upravit poté při ústní části řízení, ale s obtížemi. Z tohoto důvodu je velmi nutná pečlivá příprava na písemnou část řízení. Všechny dokumenty řízení musí směřovat k vedoucímu soudní kanceláře a pokud je stanovena lhůta, musí být podány či předloženy v takto stanovené lhůtě. Řízení je zahájeno doručením návrhu na zahájení řízení soudní kanceláři. Záleží na typu řízení, může se jednat o žalobu žalobce, rozhodnutí soudu členského státu požadující odpověď na předběžnou otázku nebo opravný prostředek proti rozhodnutí SPS.

Pokud je řízení zahájeno žalobou, tak je nejprve zapsána do rejstříku a zajistí se její vyhlášení v Úředním věstníku EU. Předseda soudu stanoví soudce zpravodaje a první generální advokát ustanoví generálního advokáta pro daný případ. Žaloba je doručena odpůrci, který musí do jednoho měsíce podat své vyjádření, tzv. žalobní odpověď nebo také jinak replika. Žalobce po obdržení žalobní odpovědi se vyjádří tzv. duplikou. Později nelze uplatnit žádné další argumenty, pouze v případě, že by byly nalezeny nové skutečnosti. Administrativní schůzi SD je podána předběžná zpráva soudcem zpravodajem obsahující doporučení, jakému senátu věc přidělit nebo zda je nutné ústní jednání. Soud rozhodne spolu s generálním advokátem a může se stát, že příslušný senát věc vrátí soudu s tím, že by měl rozhodovat početnější senát. Věci se stejným nebo podobným předmětem lze spojovat do jednoho řízení.

Ústní část řízení může být vypuštěna na návrh soudce zpravodaje nebo generálního advokáta za souhlasu, že žádná ze stran nic nenamítá. Toto řízení je vedeno předsedou senátu a může být prohlášeno za neveřejné. Na začátku je přečtena zpráva soudce zpravodaje, poté se vyjádří zástupci stran a na závěr podá generální advokát své definitivní stanovisko a předseda senátu jednání uzavře. Důkazní řízení může pokračovat i nadále, pokud je odůvodněno, předseda senátu může za tímto účelem svolat další ústní jednání.

Na závěru řízení soudci přijímají rozhodnutí na neveřejném zasedání souhlasem. Není-li možný, rozhodnutí je přijato hlasováním prostou většinou. Proto je vždy počet soudců lichý, pokud ne, nejmladší soudce nehlasuje. Zasedání probíhá ve francouzštině a účastní se ho pouze soudci.

Řízení je ukončeno rozhodnutím, které má několik forem – rozsudek, usnesení a stanovisko. Rozsudkem se myslí rozhodnutí ve věci samé. Usnesení se používá i ve zvláštním případě řízení o předběžných otázkách, kdy otázka je identická s otázkou, kterou SD již rozhodl nebo odpověď může být vyvozena z předchozí judikatury SD.<sup>39</sup>

Díky rozšíření EU v roce 2004 došlo k posílení personálního i finančního zázemí SD. Také byly přeneseny Radou na SPS určité povinnosti SD. SPS se stal příslušným v rozhodování o přímých žalobách na neplatnost a pro nečinnost podaných členskými státy. Například proti rozhodnutím Rady ve věcech státních podpor, aktům Rady, kterými přímo vykonává prováděcí pravomoci a aktům ECB a aktům Komise, s výjimkou aktů týkajících se posílené spolupráce v rámci SES. Také díky zřízení SVS ubyly SD opravné prostředky týkajících se pracovních a služebních sporů zaměstnanců EU.

SD může sám vydat pokyny týkající se zejména přípravného řízení, vedení ústního jednání, předkládání vyjádření a práce se spisy. Jedná se o jakési terciální pravidla, jejichž stanovení je autonomní soudní aktivitou. Vydány byly Praktické

---

<sup>39</sup> TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. str. 14–18.

pokyny, Sdělení určené vnitrostátním soudům týkající se řízení o předběžné otázce nebo Sdělení pro zástupce stran v řízení před SD.<sup>40</sup>

### 3.5 Typy řízení

SD vynáší rozsudky v případech, které mu jsou předloženy. Mezi nejběžnější druhy případů patří řízení o předběžné otázce, řízení o porušení Smlouvy, řízení o prohlášení neplatnosti a řízení o nečinnosti.<sup>41</sup>

#### 3.5.1 Řízení o předběžné otázce

Soudy členských států EU odpovídají za řádné provádění práva EU ve své zemi. Existuje riziko, že právo může být vykládáno různým způsobem. Aby se tomu zabránilo existuje řízení o předběžné otázce. Znamená to, že pokud členský stát bude mít nějaké pochybnosti ohledně výkladu či platnosti práva EU, může požádat SD o radu. Někdy i musí a tato rada je vydána ve formě rozhodnutí o předběžné otázce.<sup>42</sup>

Vnitrostátní soud se na SD s předběžnou otázkou nemůže obrátit kdykoliv, pouze v rámci řízení, jež je u něho vedeno a bude ukončeno rozhodnutím, které má charakter soudního rozhodnutí. Řízení u vnitrostátního soudu je přerušeno a v řízení pokračuje poté, co SD vynesl rozsudek s příslušnou odpovědí. SD není příslušný vykládat vnitrostátní právní předpisy, také nemůže přezkoumávat vnitrostátní právní předpisy konkrétního členského státu, stav původního řízení ani příslušnost předkládajícího soudu a důvody, jež tento soud vedly k podání žádosti. Žádost o předběžnou otázku může podávat nejen vnitrostátní soud, ale i další subjekt či instituce. Posouzení, zda se jedná o soud ve smyslu článku 234 SES, přísluší pouze SD. Mezinárodní soudy a soudy mezinárodních organizací se na SD obrátit nemohou, jinak by to bylo v případě, kdyby působily jako soudy vnitrostátní.<sup>43</sup>

---

<sup>40</sup> PÍTRVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora : 4. díl*. Praha : Linde Praha, 2006. str. 21–26.

<sup>41</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 145–146.

<sup>42</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 145.

<sup>43</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 233–236.

### 3.5.2 Řízení o porušení Smlouvy

Toto řízení se také jinak nazývá řízení pro nesplnění povinnosti členským státem, patří mezi nejvýznamnější a nejpoužívanější řízení před SD. Jako právní základ je brán článek 226 SES.<sup>44</sup> „*Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj z této smlouvy vyplývá, vydá o tom odůvodněné stanovisko poté, co umožní tomuto státu podat vyjádření. Nevyhoví-li tento stát stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise předložit věc Soudnímu dvoru.*“<sup>45</sup> Z tohoto článku tedy vyplývá, že pojem řízení o porušení Smlouvy znamená, že členský stát porušil jednu ze tří zakládacích smluv – SES.

Toto řízení může iniciovat Komise, jestliže se domnívá, že členský stát neplní své závazky dle práva EU. Iniciátorem může být i jiná členská země. SD v obou případech prošetří obvinění a vynese rozsudek. Pokud je členský stát shledán vinným, musí dát věci do pořádku. Pokud je shledáno, že členský stát neplní povinnosti vyplývající z jeho rozhodnutí, může takové zemi uložit i pokutu.<sup>46</sup>

Smyslem tohoto řízení je donutit členský stát k respektování komunitárního práva. Pro podání žaloby není stanovena lhůta, ovšem musí být podána v přiměřené době. Patří sem i případy porušení mezinárodní smlouvy uzavřené Společenstvím ze strany členského státu. V praxi se nejčastěji jedná o porušování neimplementace směrnic nebo opomenutí notifikace o implementaci směrnic. Implementace může být opožděná, vadná nebo vůbec neprovedená. Není rozhodující, kdo právo poruší, zda parlament, vláda nebo soudy. Za chování soudu je považováno i chování nestátní instituce státem kontrolované. V těchto případech se neuznává argument vyšší moci jako je například nefungování státní správy z důvodu stávkové, ani argument, že jinému členskému státu podobné porušení prošlo.

Komise rozhoduje zda a kdy zahájit řízení, není povinna podat žalobu k SD, členské státy jsou povinny spolupracovat s Komisí. O porušení ze strany členského státu se dozvídá ze strany jednotlivců ve formě stížnosti nebo z vlastních zdrojů, jako je

---

<sup>44</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 216.

<sup>45</sup> PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Dokumenty ke studiu práva : 1. díl*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 138.

<sup>46</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 145.

sledování implementace, sledování tisku publikovaného v členských státech, sledování národních soudních řízení a judikatury a vyhodnocování řízení o předběžných otázkách. Neoficiální řízení může trvat přibližně rok a vylučuje nesrovnalosti, z čehož může vyplývat, že nedošlo k porušení práva nebo že náprava bude sjednána v nejbližší době. V případě vážného porušení práva je možno tuto fázi vynechat. Vlastní řízení před Komisí je zahájeno zasláním výstražného dopisu členskému státu, kde je stanovena lhůta pro nápravu. Dopis a odpověď na něj jsou podstatnou náležitostí řízení. Členský stát může v odpovědi přesvědčovat Komisi, že k žádnému porušení nedošlo nebo že náprava bude okamžitě sjednána a nakonec sdělení, že dělá vše proto, aby náprava byla sjednána co nejdříve. Komise vydává odůvodněné stanovisko v případě, že je nespokojená s připomínkami členského státu. Stanovisko musí mít dostatečné odůvodnění, uvedení opatření, která Komise považuje za nutné pro ukončení protiprávního sporu. Odůvodněné stanovisko není právně závazné, při jeho nerespektování může následovat žaloba Komise k SD. Komise má právo uvážení, zda podat žalobu k SD. Žaloba může být podána i poté, co členský stát své povinnosti splnil, stalo-li se tak po uplynutí lhůty určené odůvodněným stanoviskem. Žalob v tomto případě podaných členskými státy je málo, státy dávají přednostu tomu, aby Komise za ně podávala žaloby.<sup>47</sup>

### 3.5.3 Řízení o prohlášení neplatnosti

Toto řízení se zahajuje pokud se kterýkoliv z členských států, Rada, Komise popřípadě Parlament domnívá, že některý z konkrétních předpisů EU je protiprávní, může SD požádat o jeho zrušení. Tato řízení mohou využívat i fyzické osoby, které chtějí zrušit konkrétní předpis, protože se jich jako fyzických osob přímo týká. Pokud SD uzná, že předpis nebyl přijat správně nebo nemá správný právní základ ve smlouvách, může ho prohlásit za neplatný.<sup>48</sup>

Tuto žalobu lze podat do dvou měsíců do doby, kdy je akt vyhlášen v Úředním věstníku EU. Důvodem pro neplatnost může být nedostatek pravomoci nebo relativní nedostatek pravomoci, tzn. že nebyla respektována pravidla o legislativním postupu

<sup>47</sup> TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. str. 27–31.

<sup>48</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 146.

uvnitř Společenství z hlediska dělby pravomoci mezi orgány. Dalším důvodem mohou být podstatné formální vady, jako je například chybějící nebo nedostatečné odůvodnění aktu, nevadí to v případě záměny ve specifikaci právního základu aktu Rady, horší to je, když právní základ neexistuje. Důležitou roli hrají také preambule, zde je uveden právní základ aktu i odůvodnění. Akt může být neplatný jen z části, ale jen je-li tato část plně oddělitelná od zbytku. Vyslovená neplatnost je absolutní.<sup>49</sup>

### 3.5.4 Řízení o nečinnosti

Mezi nejčastější řízení před SD patří také řízení o nečinnosti, kdy Smlouva vyžaduje, aby EP, Rada a Komise přijaly za určitých okolností určitá rozhodnutí. Pokud se tak nestane, mohou členské státy a jiné orgány Společenství podat stížnost k SD, aby byla tato nečinnost zaznamenána.<sup>50</sup>

Nečinnost se vztahuje na nepřijetí jakýchkoli závazných a nezávazných právních aktů a opatření, jejichž rozsah lze určit a předmět uskutečnit. Zároveň nečinnost musí být v rozporu s právem Společenství. Lze žalovat i ECB, ale pouze v oblastech její působnosti. Žalobu je možno podat i na více orgánů pro jejich nečinnost. Pro žaloby na nečinnost je příslušný SPS. Pro případy, které jsou v článku 51 Statutu je příslušný SD. Případy jsou u soudu zahájeny v případě nečinnosti Rady, Parlamentu nebo obou společně a pro nečinnost Komise v oblasti posílené spolupráce podle článku 11a SES. Fyzické osoby a právnické osoby toto řízení mohou zahájit také, ale vždy pouze u SPS.<sup>51</sup>

### 3.5.5 Další typy řízení

Jelikož SD byl velmi zaneprázdněn byl zřízen SPS a zároveň tu byla možnost podávat proti jeho rozsudkům opravné prostředky. Mezi další řízení probíhající před SD patří tedy **opravný prostředek proti rozhodnutí SPS**. Právním základem je SES,

---

<sup>49</sup> TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. Brno : Masarykova univerzita, 2006. str. 24–25.

<sup>50</sup> DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 146.

<sup>51</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 229–230.

Statut a Jednací řád SD. Účastníci jsou ti, kteří stáli před SPS a opravný prostředek je redukován pouze na právní otázky. Nelze ho použít jako metodu nápravy výše náhrady nákladů řízení nebo změnu skutečnosti, kdo z účastníků předešlého řízení má náklady platit. Opravný návrh nemají právo podat ti, kteří měli u SPS úspěch. Lze napadnout konečná rozhodnutí, rozhodnutí řešící věc pouze částečně, rozhodnutí týkající se nepříslušnosti soudu nebo nepřipustnosti žaloby u tohoto soudu. Opravný prostředek se podává ve lhůtě dvou měsíců od vyhlášení rozsudku nebo ode dne publikace sdělení o rozhodnutí v Úředním věstníku. Nelze měnit předmět řízení v prvním stupni. **Řízení o námitce protiprávnosti** se zabývá kontrolou legality právních předpisů Společenství. Uplatňuje se hlavně v soutěžním a pracovním právu. Fyzické a právnické osoby se mohou bránit proti protiprávním aktům, i když nejsou jeho přímými adresáty. Námitka se obvykle využívá na podporu žaloby na neplatnost a žaloby na nečinnost. Lze ji podat u SPS i SD. Námitku může podat žalobce i žalovaný v hlavním řízení, námitku nelze podat ve stadiu repliky. Je rozhodováno rozsudkem. V případě úspěchu je výsledkem neaplikovatelnost aktu pro daný konkrétní spor, akt není zrušen. **Rozsudek pro zmeškání a odpor** patří mezi zvláštní druhy řízení. Je to možné pouze ve vztahu k významnému řízení před SD. Žalobce musí navrhnout vydání takového rozsudku v případě, že žalobní odpověď není předložena ve stanovené formě a lhůtě. Pravidla jsou upravena v Jednacím řádu SD. **Námitka třetí osoby** se podává proti všem účastníkům řízení ukončeného dotčeným rozsudkem. SD pozmění původní rozsudek v rozsahu v jakém námitce vyhoví, pokud je námitka nepřipustná, SD rozhoduje usnesením. **Obnova řízení** umožňuje napadnout již vydaný rozsudek SD, pokud se po jeho vyhlášení objevily nové skutečnosti, které předtím nebyly známy. Je nutné, aby nové skutečnosti byly zjištěny až po vynesení napadeného rozsudku. A předpokladem je také, že dané skutečnosti existovaly před vyhlášením napadeného rozsudku, ale v té době nebyly známy ani SD ani navrhovateli a nakonec může před SD probíhat i **výklad rozsudků**, které nejsou vždy zcela jednoduché. SD vykládá pouze své rozsudky a odmítá vykládat ty, které obsahují odpověď na předběžnou otázku. Žádost není přípustná v případě, že nesměřuje k výkladu použití, provedení či důsledku rozsudku. SD neprovádí výklad rozsudků z úřední povinnosti. Podrobněji to upravuje Jednací řád SD.

SD dále vydává **posudky** o slučitelnosti dohody, mezi Společenstvím a jedním nebo více státy nebo mezinárodními organizacemi. Také se může vyslovit k pravomoci

Společenství a jeho orgánů takovou smlouvu či dohodu uzavřít. Po uzavření dohody není možné o posudek požádat. Mohou žádat pouze Rada, Parlament, Komise i členské státy. Je zde určen jen soudce zpravodaj a posudky se zveřejňují ve Sbírce rozhodnutí. **Řízení na základě rozhodčí smlouvy či doložky** uzavřené mezi členskými státy. Řízení mohou zahájit jen členské státy, kde se řeší spory týkající se předmětu zakladatelských smluv. Postupuje se podle Jednacího řádu SD. **Řízení podle Hlavy III jednacího řádu SD, řízení související s činností Evropské investiční banky** (dále jen EIB) a **ECB a řízení upravená Dohodou o Evropském hospodářském prostoru** (dále jen EHP).<sup>52</sup>

## 4 Předběžná otázka

Toto řízení je páteří komunitárního soudnictví. Tímto řízením byla například stanovena aplikační přednost norem komunitárního práva. Primárně odpovědni za aplikaci tohoto práva jsou národní soudci a jedním z cílů řízení o předběžné otázce je nabídnout soudci radu a pomocnou ruku při výkladu a aplikaci komunitárního práva.

Řízením o předběžné otázce se zabývá mnoho autorů, jako i Michal Bobek.<sup>53</sup> Ve svém díle se zabývá samotným řízením o předběžné otázce, dále tím, kdo se může ptát, předmětem řízení, tím nač se nelze ptát a kdy je nutno pokládat předběžné otázky.

Celkově jsou hlavní cíle dva. První z nich je zajistit jednotu výkladu a aplikaci práva, a to ve všech oblastech a druhým cílem je zmiňované podání pomocné ruky. První část řízení se odehrává před národním soudem, kde vyvstane daná otázka týkající se výkladu nebo platnosti komunitárního práva. Druhá fáze se koná před SD v Lucemburku a nakonec se celý proces ve své třetí fázi vrací před národní soud. Ten má povinnost aplikovat rozhodnutí SD do právní situace původního sporu. Nevhodně položenou otázku SD přeformuluje a odpoví na ni.

---

<sup>52</sup> KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. Praha : ASPI, 2006. str. 244–271.

<sup>53</sup> BOBEK, M., et al. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha : Linde Praha, 2005. str. 1–164.



## 4.1 Řízení o předběžných otázkách

V článku 41 SESUO se objevují informace o řízení o předběžné otázce. Týkaly se pouze platnosti aktů, které byly přijaté v době platnosti této smlouvy. Posléze bylo stanoveno SD, že dané otázky se mohou týkat i výkladu komunitárního práva. Položených otázek odkazujících na tento článek bylo od jeho vzniku položeno jen pár. Ovšem platnost SESUO vypršela 23. 7. 2002, a proto se předběžné otázky vztahují jen na spory zahájené před ukončením platnosti této smlouvy. Díky Maastrichtské smlouvě a Amsterdamské smlouvě se z původního článku 177 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (dále jen SEHS) stal čl. 234 SES a půdu pro něj připravil již zmiňovaný čl. 41 SESUO. Obsah zůstal stejný, pouze byl doplněn výčet orgánů, jejichž akty mohou být předmětem řízení o otázce. A nakonec i SESAE obsahuje skoro identické znění čl. 234 SES. SD vnímá obě ustanoví jednotně podle čl. 234 SES. Délka řízení o předběžné otázce se postupem času vyšplhala na 25, 5 měsíce a počet otázek se přehoupl přes 5000 od roku 1962. Toto řízení slouží jako prostředek spolupráce mezi soudy, je to hlavní nástroj pro uskutečňování politiky SD a právní integrace Evropy. Řízení může být pro jednotlivce snadnou cestou k SD, pokud to jinak nejde. Pokud nebude okresní či krajský soud souhlasit s právním názorem soudu vrchního, Nejvyššího či Nejvyššího správního, mohou samostatně podat předběžnou otázku SD.

### 4.1.1 Kdo se může ptát

Ptát se formou předběžné otázky může nejen instituce označená vnitrostátním právem jako soud, ale i jakýkoliv orgán, který rozhoduje judiciálním způsobem. Soud, který může podávat otázku podle čl. 234 SES je takový, který má zákonný základ, je stálý, má závaznou pravomoc, je nezávislý a rozhoduje v řízeních soudního charakteru a také se samozřejmě řídí platnými právními předpisy. V komunitárním právu je pojem soud velmi široký a zahrnuje též orgány, které ve vnitrostátním právu jako orgány soudní být brány nemusí. V některých případech může být za soud považován **specializovaný tribunál**, jako v případě Vaassen (61/65), jednalo se o instituci vykazující do značné míry znaky klasického soudního orgánu. Naopak v případě Nordsee (102/81) byl vyloučen německý **Rozhodčí tribunál**, jelikož rozhodčí soud nemá závaznou neboli obligatorní pravomoc. Tedy strany sporu předkládají spor

rozhodci dobrovolně a v případě Danfoss (109/88) byla otázka předložena **smírčím soudem**, který je konečnou instancí pro spory mezi zaměstnanci a zaměstnavateli na bázi kolektivního vyjednávání. Rozhodnutí smírčího soudu bylo konečné a jednalo se tedy o soud posledního stupně ve smyslu třetího pododstavce čl. 234. Další oblast, kde mohou vznikat předběžné otázky je veřejná správa, zde se předpokládá nestrannost a nezávislost daného orgánu. SD z těchto důvodů odmítl otázku položenou **lucemburským daňovým ředitelstvím**. SD shledal, že tento orgán nebyl nezávislým třetím ve sporu a dalo se pochybovat o jeho nestrannosti. Dalším orgánem, který položil předběžnou otázku byl **Poradní výbor pro devizové přestupky**, SD shledal, že výbor je opravdu jen poradní a jeho názor nemusí být následován. SD byl také ochoten uznat jako soudní orgány ve smyslu čl. 234 SES německý **Výbor pro dozor nad veřejnými zakázkami**, tyrolský zemský **Úřad pro veřejné zakázky**, či španělské **hospodářsko správní tribunály**, ale v přezkumu nebyly tyto orgány nezávislé. Dalším uznaným soudním orgánem se stala **Odvolací komise všeobecné medicíny**, kde bylo uznáno, že plní funkci přezkumu a řízení před komisí je sporné a rozhodnutí jsou konečná, tedy bez možnosti přezkumu obecným soudem. K podobným závěrům došel i u **Odvolací rady frankofonních architektů v Belgii**. SD je také ochoten odpovědět na předběžné otázky položené orgány stavovských komor, které mají přezkumné pravomoci a postupují způsobem připomínající soudní. Ale také závisí na dobré vůli SD než na objektivních, předem daných kritériích. SD si pro určení soudního orgánu, který může a nemůže pokládat předběžné otázky vytvořil sám svou publikaci, která shrnuje soudní systémy členských států EU a některých nečlenských, nejedná se o závaznou směrnici, ale o podklad, který ulehčuje práci SD.

V ČR všechny soudy rozhodující v civilním procesu jsou soudy dle čl. 234 SES, ovšem rozhodující je také to, o čem se rozhoduje. V řízení **konkurzním a vyrovnávacím**, jde o to, že orgán pouze sbírá podklady pro rozhodnutí soudu, úkony zde nejsou soudního charakteru. V řízení **vykonávacím** - soudní exekutor - v tomto případě nemá dostatek obligatorních pravomocí. Orgány **rozhodčího řízení** také nebudou soudními orgány podle čl. 234 SES. V oblasti **správního soudnictví** například v řízeních o přestupcích mohou předběžnou otázku pokládat až soudy přezkoumávající rozhodnutí správního orgánu. Orgány **celní správy** ani **územní finanční orgány** nemohou pokládat předběžné otázky, například finanční arbitr není soudem ve smyslu čl. 234 SES, neboť vznikl za účelem možného vyřizování sporů v rámci aplikace

zákonu o platebním styku, rozhodovací pravomoc zde není obligatorní. A další správní orgány v oblasti soukromoprávní, které rozhodují nejdříve na úrovni správní a posléze strany mohou požádat o přezkoumání v rámci řízení soudního. Řízení před správním soudem není nezávislé a z tohoto důvodu je položení předběžné otázky zde vyloučeno. V **trestním řízení** za pomoci novelizace je výslovně obsaženo podávání předběžných otázek. A nakonec předběžná otázka může vyvstat i v případě abstraktní kontroly ústavnosti v rámci přezkumu souladu českých právních předpisů implementujících komunitární právo s ústavním pořádkem ČR.

Soud, který musí za určitých okolností předložit předběžnou otázku SD je ten, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva. Existují dvě teorie o tom, co považovat za soud posledního stupně, který má povinnost podávat předběžné otázky. Podle jedné je to tak, že sem patří národní soudy, které jsou formálně soudy posledního stupně. SD dává přednost spíše druhé teorii, kde každý odvolací soud, který odmítne povolení odvolat se k soudu nejvyššímu, se stává soudem posledního stupně ve smyslu čl. 234 SES. Pokud je projednáván případ dávající vzniknout povinnost zahájit řízení o předběžné otázce, daný soud musí buď otázku položit sám nebo odvolání k nejvyššímu soudu povolit. Ovšem byl tu případ, kdy odvolací soud se dotazoval SD, zda při nutnosti svolení odvolat se k nejvyššímu soudu se odvolací soud stává soudem posledního stupně, zde SD odpověděl negativně. Je tu otázka, co když nejvyšší soud daný případ odmítne, znamená to, že v daném případě neexistuje soud posledního stupně? Soudy nižšího stupně mají svobodu uvážení, zda řízení o předběžné otázce zahájit či ne. Ovšem, když se otázka týká platnosti komunitárního práva, nižší soudy mají povinnost zahájit toto řízení a také, kdyby se nižší soud chtěl odchýlit od ustálené judikatury SD.<sup>54</sup>

#### **4.1.2 Předmět řízení o předběžné otázce**

Podle čl. 234 SES se lze ptát na výklad SES, platnost a výklad aktů orgánů Společenství, ECB a také na výklad statutů orgánů zřízených aktem Rady, pokud tak tyto statuty stanoví. Na základě případu Foto-Frost (314/85) mají všechny národní soudy povinnost předložit předběžnou otázku týkající se platnosti komunitárního práva.

---

<sup>54</sup> BOBEK, M. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha : C. H. Beck, 2004. str. 16–20.

Podle SD je důležité vylíčení důvodů neplatnosti. Pro určení příslušnosti zkoumá SD příslušnost věcnou, osobní a místní. Národní soudy mají také pravomoc pozastavit aplikaci komunitárního práva pro daný případ, pokud vyvstane otázka platnosti komunitárního práva před tímto soudem. Hlavním úkolem SD je právo interpretovat a úkolem národních soudů je toto právo aplikovat, ovšem praxe je odlišná, a to v případech, kdy SD poskytne detailní odpověď na předloženou otázku, překračuje tak linii mezi interpretací a aplikací. A v novější judikatuře SD komunitární právo na daný případ fakticky aplikuje sám, především v oblasti odpovědnosti za škodu způsobenou jednotlivci porušením tohoto práva. Dále SD může vykládat také mezinárodní právo, ale jen v rozsahu, v němž se pravidlo mezinárodního práva stává součástí práva komunitárního. Také úmluvy mezi členskými státy zakotvují příslušnost SD rozhodovat o předběžných otázkách. Článek 234 SES neumožňuje národním soudům ptát se na výklad obecných právních předpisů. Pokud právní řád členského státu bezpodmínečně odkazuje na ustanovení komunitárního práva, které má být použito při řešení čistě vnitrostátního sporu, SD se bude cítit povolán interpretovat komunitární právo i v ryzě vnitrostátních případech.

#### 4.1.3 Nač se ptát nelze?

Většinou dochází k nepřipustnosti, kdy chybí odpovídající procesní náležitosti, někdy toto řešení používá SD i v případech, kdy se otázkou nechce zabývat. Je to možné jelikož čl. 234 SES žádnou podmínku přípustnosti neobsahuje, ovšem jsou tu tři přímo nevyjádřené podmínky pro položení předběžné otázky. Jsou to, že musí vyvstat před národním soudem otázka komunitárního práva, tuto otázku musí národní soud považovat za nutnou k vydání svého rozhodnutí a nakonec již zmiňovaná podmínka, že orgán předkládající předběžnou otázku, musí být orgánem soudním. Zahájení řízení o předběžné otázce je pouze a jen v rukou národního soudu a může probíhat i proti vůli zúčastněných stran. Každoročně je odmítnuto cca 10 % předběžných otázek pro jejich nepřipustnost. SD považuje za nepřipustné otázky ty, kde **základem není reálný spor**, jak tomu bylo například v případě Foglia v. Novello (104/79), který byl původcem historicky první kategorie nepřipustnosti otázky a dosud je posledním případem této kategorie. Případy, kde není reálný spor, mají za cíl získat právní názor SD k určité otázce. Toto se objevilo v případě Costa v. ENEL (6/64), zde bylo důvodem předběžné otázky získat názor na znárodňovací politiku tehdejší italské vlády a na vytvoření

státního monopolu na trhu s elektřinou, podle pana Costy to bylo v rozporu s tehdejší SEHS. Ovšem v té době, byla politika ohledně předběžných otázek odlišná a SD na otázku odpověděl. V případech, kdy SD konstatuje absenci reálného sporu vlastně národnímu soudu říká, že zneužívají řízení o předběžné otázce. Dalším důvodem nepřipustnosti je to, že se **předběžná otázka netýká komunitárního práva**, podle SD sem spadají otázky, kdy je zcela zřejmé, že výklad komunitárního práva nemá žádný vztah ke skutkovému stavu či smyslu řízení před národním soudem, a kdy není k dispozici faktický nebo právní podklad, k tomu, aby SD dal užitečnou odpověď na otázky, které mu byly předloženy. Příkladem je případ, ve kterém byl dotaz, zda u jmen osob v návrhu na potrestání musí být uveden titul „pan“, nebylo tomu tak a oba pánové v tom spatřovali porušení čl. 12 SES (článek o zákazu diskriminace na základě národnosti). SD tuto otázku zamítl, bylo to mimo rámec komunitárního práva. V jiném případě SD akceptoval argumentaci, že anglický turista, který byl ve Francii okraden, nenabízel žádné služby, ale byl jejich příjemcem, tudíž se kvalifikoval pod svobodu volného pohybu a služeb a diskriminací na základě národnosti byl omezen. Dalším důvodem je, že **otázka komunitárního práva není pro daný spor relevantní**, je to dáno tím, že je špatná formulace otázky, SD se ovšem bude snažit otázku přeformulovat, aby co nejvíce pomohl národnímu soudci. Soudci národních soudů mohou podat i otázky, které vůbec s řízením nesouvisejí, ale rádi by znali odpověď. Například řízení zaměřené na usnesení Městské rady v Pavii o zadání jedné veřejné zakázky, ovšem smyslem předběžné otázky bylo zjistit názor SD na nový italský zákon o odpovědnosti soudců. SD na tyto otázky samozřejmě odmítl odpovědět. Další problémem může být to, že otázka je **hypotetická či příliš obecná**. A příliš obecně formulovaná otázka může naznačovat její hypotetičnost a na příliš obecnou otázku by SD nemohl odpovědět, jelikož by si sám musel zformulovat nějaký hypotetický případ. SD, pokud má odpovědět na předběžnou otázku, je odkázán na informace, které mu poskytne národní soud o daném problému a je nutné, aby bylo objasněno **skutkové a právní pozadí předběžné otázky**, pokud tomu tak není, jedná se o nedostatečné odůvodnění. Jsou tu dvě možnosti, při první z nich může SD požádat národního soudce o upřesnění nebo může otázku odmítnout jako nepřipustnou. Popis skutkových a právních okolností nestačí, musí být také popsány důvody, které vedly národní soud k předložení předběžné otázky. Mezi další otázky, na které se nelze ptát jsou ty, které nejsou povahy **právní, ale politické a další procesní důvody**. Mezi procesní důvody patří, že **soud není soudem ve smyslu čl. 234 SES, důvod předběžné otázky ještě**

**nevznikl nebo odpadl**, SD odpoví pouze na otázky, které mají základ v probíhajícím sporu projednávaném před některým ze soudů členských států, dále předběžná otázka **byla stažena** nebo předběžná otázka **koliduje s jiným druhem řízení**, v tomto případě přichází v úvahu žaloba na neplatnost dle čl. 230 SES a žaloba o porušení Smlouvy dle čl. 226 SES. Nakonec SD může **odkázat na svoji předešlou judikaturu** v případech, kdy předběžná otázka je do značné míry řešena v předchozí judikatuře SD. Také je tu několik otázek, které by si měl národní soudce položit v případě, že chce zahájit řízení o předběžné otázce. Patří mezi ně např. to, zda je soudem ve smyslu čl. 234 SES, zda se dotaz týká aktuálního projednávaného sporu, zda je zde dostatečně objasněna skutková podstata sporu, zda se týká dotaz komunitárního práva, další otázka souvisí s existencí reálného sporu a zda má skutečný základ a není hypotetický, dále se musí zeptat, zda otázky nejsou politické a také zda je zde vysvětlení, proč je zapotřebí rozhodnutí SD a v čem je nutnost otázky a nakonec v případě, že se otázka týká platnosti komunitárního aktu, neměl účastník možnost napadnout daný akt přímo v řízení o neplatnosti?

#### **4.1.4 Kdy je nutné položit předběžnou otázku a kdy není?**

Nutnost položit předběžnou otázku má národní soud, když má pochybnosti o platnosti komunitárního aktu, když se zamýšlí odchýlit od ustálené judikatury SD, tedy když má odlišný právní názor než SD a otázku pokládají soudy posledního stupně v okamžiku, kdy otázka výkladu komunitárního práva nespadá pod některou z výjimek povinnosti zahájit řízení o předběžných otázkách stanovených SD v případě CILFIT (283/81). Při pokládání otázek soudy posledního stupně je nutné, aby se soudce zamyslel, zda je v daném případě proti rozhodnutí přípustný opravný prostředek podle vnitrostátního práva. Pokud tomu tak není, je soudce povinen předložit předběžnou otázku. U nás se soudem posledního stupně stává Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud u dalších soudů to závisí na přípustnosti opravného prostředku. I okresní soud se stává soudem posledního stupně v okamžiku, kdy proti jeho rozhodnutí není přípustné odvolání.

Pokud před soudem posledního stupně nevyvstane otázka týkající se komunitárního práva, není SD co předložit. SD konstatoval, že otázka není podstatná v případě, že odpověď nikterak neovlivní výsledek daného případu. Další případ je

tehdy, když daná otázka již byla předmětem rozhodnutí SD a existuje ustálená judikatura SD, tato situace se nazývá „Acte Éclairé“. Další situací, kdy nemusí být položena předběžná otázka, je situace, kdy je výklad komunitárního práva naprosto jasný a zjevný, jedná se o „Acte clair“. SD stanovil několik charakteristických vlastností komunitárního práva, podle kterých se může určit, zda je výklad zjevný a jasný. Například, že systematický a teleologický výklad je pro komunitární právo častější nežli výklad doslovný. Také aby mohl prohlásit, že se jedná o „Acte clair“ musí srovnat jednotlivé jazykové verze, užívat terminologii a právní pojmy komunitárního práva a ujistit se, že výklad komunitárního práva je stejně zjevný ostatním soudům členských států a SD.<sup>55</sup>

SPS není vázán judikaturou SD, ale zpravidla ji bude následovat, pokud se ovšem chce odchýlit od judikatury SD, musí to důkladně odůvodnit. Národní soudy jsou rozhodnutím SD o předběžné otázce vázání striktně, nemohou se do judikatury odchýlit ani v případě, že by pro to měly přesvědčivé důvody. Po vstupu SES v účinnost nic nenavštěvovalo tomu, že by se předběžná otázka mohla stát respektovaným prostředkem SD při prosazování komunitárního práva. Prvních 12 otázek položených do konce roku 1963, pocházelo 11 od nizozemských soudů.

## 5 Judikatura SD

Jak již bylo řečeno předtím, i judikatura SD spadá do pramenů práva Společenství a mnoho rozsudků formovalo toto právo a díky nim vznikly určité právní zásady a principy, které ovlivňují dodnes nejen toto právo, ale i právo komunitární. V této kapitole budou rozebírány rozsudky SD a jejich důsledky.

---

<sup>55</sup> BOBEK, M. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. Praha : C. H. Beck, 2004. str. 32–37.

## 5.1 Van Gend En Loos (26/62)

Případ rozhodnutí z roku 1963 se zabýval zásadou přednosti komunitárního práva a přímým účinkem zřizovacích smluv, v tomto případě čl. 25 SES (dříve čl. 12 SEHS<sup>56</sup>) „Dovozní nebo vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázány. Tento zákaz se vztahuje také na cla fiskální povahy.“<sup>57</sup> Druhem řízení bylo řízení o předběžné otázce.

Problém nastal v době kdy Společnost N. V. Algemeen Transport - en Expeditie Onderneming van Gend & Loos (dále jen van Gend & Loos) dovezla v září roku 1960 z Německa do Nizozemska močovinoformaldehyd. Podle celního sazebníku platného od 1. 3. 1960 byla celní sazba 8 %. Společnost van Gend & Loos se odvolala k inspektorovi dovozních cel a spotřebních daní a podložila to skutečností, že ke dni, kdy vstoupila v platnost SEHS – 1. 1. 1958 – spadal dovezený produkt pod položku s celní sazbou 3 %, společnost dále tvrdila, že zvýšením sazby byla tedy SEHS porušena. Odvolání bylo zamítnuto pro nepřípustnost. Případ šel před Tariefcommissie v Amsterdamu a ten rozhodl, že je nutný výklad SEHS, a proto požádal SD, aby rozhodl o dvou předběžných otázkách.

K otázkám se vyjádřila nizozemská vláda, která tvrdila, že SD nepřísluší ve věci rozhodovat, jelikož se nejednalo o výklad SEHS, ale o uplatnění smlouvy v konkrétním případě. Belgická vláda tvrdila, že se jednalo o otázku ústavního práva, jejíž posouzení závisí na ústavních zásadách a judikatuře daného státu a tudíž tento případ přísluší pouze nizozemskému soudu.

SD tyto námitky odmítl jako právně neopodstatněné. K první otázce se vyjádřil a odůvodnil to tím, že je po něm žádáno, aby vyložil čl. 12 SEHS s ohledem na účinky, které může mít vůči jednotlivcům. K tomuto se SD vyjádřil, že tento článek má přímý účinek a zakládá individuální práva, která musí být národními soudy chráněna. Zde se SD poprvé vyjádřil k charakteru práva, které vzniklo založením EHS a vyjádřil se zde také k jednomu základnímu principu – k přímému účinku ustanovení komunitárních

---

<sup>56</sup> V té době Smlouva o evropském hospodářském společenství, po vstupu v platnost Smlouvy o Evropské unii v roce 1993 došlo k přejmenování na SES.

<sup>57</sup> PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Dokumenty ke studiu práva : 1. díl*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. str. 66.



norem. Tento princip se dále rozvíjel při interpretaci dalších ustanovení SEHS. V době tohoto rozsudku bylo komunitární právo pro SD sice samostatným právním řádem, ale stále patřilo jen do práva mezinárodního. Za samostatný pramen práva ho začal SD považovat až o něco později při jiném rozsudku, kde současně byl řešen vztah mezi komunitárním právem a právními řády členských států Společenství v případě konfliktu.

## **5.2 *Flaminio Costa (6/64)***

Řízení o předběžné otázce z 15. července 1963 *Flaminio Costa v. ENEL*. Italská republika na základě zákona z roku 1962 a pozdějších dekretů zestátnila výrobu a distribuci elektrické energie a vytvořila organizaci s názvem E. N. E. L., na kterou převedla majetek elektrických podniků. Pan Costa, spotřebitel a akcionář zestátněné společnosti, odmítl platit účty za elektřinu a napadl platnost aktů, podle nichž zestátnění bylo provedeno. Během sporu před milánským smírčím soudem pan Costa požádal, aby soud uplatnil nynější článek 234 SES a vyžádal si výklad nynějších článků 97, 88, 43, 31 SES. Soud panu Costovi vyhověl, řízení bylo odloženo a SD byla položena předběžná otázka, zda zákon z roku 1962 a příslušné dekrety k němu jsou v rozporu s danými články SES. SD byl odeslán úplný opis spisu projednávaného případu spolu s předběžnou otázkou. SD dal v tomto případě na radu generálního advokáta a tuto otázku zjednodušil na výklad dotázaných článků SES a na zjištění, zda ustanovení článků nabývají přímého účinku a zda mohou zakládat práva jednotlivců, jež spadají pod ochranu národních soudů. U článků 31 a 43 SD shledal způsobilost přímého účinku, ale u článků 97 a 88 tuto možnost odmítl.

U článku 97 SD stanovil, že jsou-li důvody k obavám, že přijetí právního předpisu vyvolá narušení podmínek hospodářské soutěže, zahájí členský stát jednání s Komisí, článek zavazuje členské státy, nevytváří však individuální práva. Komise je povinna zajistit, že tento článek bude dodržován.

Na základě článku 88 Komise průběžně zkoumá systémy podpor a navrhuje vhodná opatření, aby fungoval společný trh a musí být včas informována

o záměrech státu poskytnout nebo upravit podporu. Tento článek opět zavazuje jen členské státy a nevytváří žádná práva jednotlivců.

Článek 43 a 31, jak již bylo řečeno, vyvolává přímý účinek. Zákaz, který vyplývá z čl. 43 se stal nedílnou součástí právního systému v členských státech, utváří část práva států a přímo se týká jejich příslušníků. Zakazuje jakékoli nové opatření, které stanoví přísnější podmínky pro usazování příslušníků ostatních členských států, než jaké platí pro vlastní příslušníky. Článek 31 odstavce 2 mohou zakládat individuální práva, která musí národní soudy chránit.

Toto rozhodnutí spolu s případem van Gend & Loos určily další směr judikatury SD a ovlivnily legislativu a právní systémy ve členských státech. Nadřazenost komunitárního práva, o které se poprvé vyjádřil SD v tomto případě, znemožňuje, aby při kolizi vnitrostátního práva a komunitárního práva použil platně národní orgán členského státu vnitrostátní normu. Přímý účinek, který vyplývá z některých ustanoveních SES i sekundárních právních aktů umožňuje, aby se jednotlivci mohli dovolat svých práv před svými národními soudy. Orgány členských států jsou povinny práva jednotlivců, jež jsou výsledkem přímého účinku norem práva Evropských společenství, respektovat a chránit při svém rozhodnutí.

### **5.3 Yvonne van Duyn (41/74)**

Řízení o předběžné otázce z roku 1974, problematika se týkala volného pohybu pracovníků a přímého účinku směrnic. Paní Duyn chtěla ve Velké Británii pracovat jako sekretářka u legálně působící Scientologické církve. Vstup na území Velké Británie jí byl odepřen z toho důvodu, že britská vláda pokládá činnost této církve za společensky škodlivou. Yvonne van Duyn toto rozhodnutí napadla a poukázala na nynější čl. 39 SES, nařízení Rady č. 1612/68 a směrnici Rady ze dne 25. února 1964. Příslušný anglický soud se obrátil na SD a dotazoval se krom jiného, zda má směrnice Rady přímý účinek.

Toto rozhodnutí je považováno za základ přímého účinku směrnic. Do té doby směrnice nebyly považovány za akty vyvolávající právní následky. Přiznáním přímého

účinku směrnicím podpořilo zásady výkonné aplikace komunitárního práva a vedlo k posílení práv jednotlivců, která jsou vynutitelná před soudy členských států a musí být chráněna těmito soudy.

#### **5.4 *Rewe-Zentral AG (120/78)***

Opět řízení o předběžné otázce, rozsudek z roku 1979, v tomto případě se řešil volný pohyb zboží, množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem. Případ se týkal německé firmy Rewe-Zentral AG, která chtěla dovážet z Francie do Německa likér Cassis de Dijon a německých úřadů, které znemožnily přístup na německý trh omezujícími normami. Německá vláda to dále podložila argumenty týkající se ochrany veřejného zdraví a ochrany spotřebitele před nekalými obchodními praktikami. Důvodem pro ochranu zdraví je podle německé vlády to, že se tak zabrání rozšiřování alkoholů s nízkým obsahem alkoholu, neboť takové výrobky mohou snadněji zvýšit toleranci k alkoholu než nápoje s vyšším obsahem. A pro ochranu spotřebitele to bylo založeno na úvaze, že snížení obsahu alkoholu zajišťuje soutěžní výhodu ve vztahu k nápojům s vyšším obsahem alkoholu, a to vzhledem k daňové povinnosti. SD odmítl tyto argumenty o ochraně zdraví spotřebitelů a zdůraznil, že na trhu je celá řada slabších alkoholických výrobků, které mohou vyvolat u spotřebitele návyk. SD se vyslovil, že tyto důvody nemohou mít přednost před principem volného pohybu zboží, který vytváří jedno ze základních pravidel Společenství. V důsledku rozhodnutí byla formulována zásada, že pokud je zboží vyrobené v souladu s normami členského státu, musí být vpuštěno do oběhu v ostatních členských státech bez omezení.

#### **5.5 *Andrea Francovich a Danila Bonifaciová a spol. (C-6/90 a C-9/90)***

Rozsudek z řízení o předběžné otázce z roku 1991. Problematika směřovala k principům práva Společenství, odpovědnosti státu za škody způsobené neprovedením směrnice, sociální politice a sblížením práva členských států při ochraně zaměstnanců v případech nesolventnosti zaměstnavatelů. Zaměstnancům zbankrotovaných podniků v Itálii jejich zaměstnavatelé nezaplatili dlužné mzdy. Když selhaly veškeré pokusy

o vydání nebo výkon rozsudků, které nařizovaly jim dlužné částky zaplatit, navrhovatelé zažalovali Italskou republiku. Požadavky zdůvodnili tím, že stát neimplementoval Směrnici 80/987/EHS do 23. října 1983. Italské soudy se obrátily na SD s tím, aby rozhodl, zda tato směrnice zakládá práva zaměstnanců a v jakém rozsahu. A také zda existuje odpovědnost státu za škodu vzniklou zaměstnancům. Z odůvodnění rozsudku je třeba zkoumat, zda směrnice, vymezující práva zaměstnanců, jsou bezpodmínečná a dostatečně přesná. Také vyvstává otázka, zda za toho, kdo je povinen záruku poskytnout, lze považovat stát. Podmínky pro poskytnutí náhrady škody závisejí na povaze porušení komunitárního práva, z něhož škoda vznikla. Mezi podmínky patří, že výsledek vyplývající ze směrnice zakládá práva jednotlivcům, dále, že lze na základě ustanovení směrnice určit, jaký obsah tato práva mají a poslední podmínkou je existence příčinné souvislosti mezi porušením povinností, kterou má členský stát, a mezi škodou, kterou dotčené strany utrpěly. Jsou-li tyto podmínky splněny, je členský stát povinen nahradit způsobenou škodu pomocí vnitrostátních právních prostředků. Toto rozhodnutí přispělo k doplnění vlastností komunitárního práva, které jsou na straně jednotlivce. Jedná se, jak již bylo řečeno, o zásadu odpovědnosti státu za škodu vzniklou porušením komunitárního práva, kterou musí v případě prokázání stát jednotlivci nahradit. V tomto případě stát včas neimplementoval do svého právního řádu směrnici, kterou měl, a tak občané Itálie přišli o možnost náhrady dlužných mezd v případě, že jejich zaměstnavatelé zkrachují.<sup>58</sup>

Mezi další případy, které formulovaly a upravily právo Společenství patří **Internationale Handelsgesellschaft (11/70)**, kde se jednalo také o přednost komunitárního práva před vnitrostátním. Základní kámen v tomto vztahu byl položen v případě *Costa v. Enel (6/64)*, byla stanovena hranice přednosti, a proto se v souvislosti s tím objevují další předběžné otázky, kde se střetává komunitární právo a národní normy nejvyšší právní síly. V tomto případě dostal SD možnost vyjádřit se ke střetu komunitárního práva a ústavního práva. SD se držel své doktríny přednosti komunitárního práva před vnitrostátním právem a upřesnil tuto doktrínu tím, že jí přiznal rozsah použitelnosti bez ohledu na to, jaká je povaha a právní síla národního práva.

---

<sup>58</sup> Informace k této judikatuře poskytla vedoucí práce Mgr. Petra Černíková ze Systému ASPI.

Dalším případem, který upřesňuje dopady zásady přednosti komunitárního práva je případ **Simmenthal (35/76)**. SD v tomto případě nabízí definici pojmu přímá použitelnost komunitárního práva a stanovuje povinnosti, které jsou kladeny na národního soudce při aplikaci komunitárního práva. Jedním z hlavních bodů tohoto rozhodnutí bylo, že SD stanovil, jak to již dříve udělal, přednost komunitárního práva před existující národní normou, ale také přednost vůči jakékoliv pozdější odporující normě daného členského státu, také stanovil, že každý národní soud má povinnost chránit práva zaručená komunitárním právem jejich přímou aplikací na projednávaný případ přes odporující národní úpravu a v tomto případě, nemusí vyčkávat na zrušení odporující normy národní autoritou.

Rozsudek v případě **Factortame (C-48/93)** řeší práva a povinnosti národních soudů při aplikaci komunitárního práva. Zásada přednosti byla dále rozšířena i na pole procesního práva tím, že národní soudy měly povinnost zaručit právní ochranu subjektivním právům zaručeným právem Společenství. Nejen pasivním nepoužitím národního procesního pravidla, ale také aktivním jednáním, která národní právo zakazuje. V tomto případě nedovolené předběžné opatření proti rozhodnutí státní moci.

Případ **Defrenne vs. SABENA (43/75)** řešil, zda jednotlivci se mohou domáhat svých práv založených komunitárním právem i vůči jiným jednotlivcům, tedy zda mohou mít ustanovení komunitárního práva i horizontální přímý účinek ve vztahu jednatelce proti jednotlivci. SD v tomto případě vyslovil závěr, že ustanovení čl. 141 SES má přímý účinek i ve vztahu mezi jednotlivci. Argumentoval tím, že zákaz diskriminace při odměňování se nevztahuje jen na mzdu poskytovanou veřejnými subjekty, ale i tu poskytovanou na základě kolektivních smluv a i na základě smluv uzavřených mezi jednotlivci.

V rozsudku **Grad (9/70)** SD vyslovil, že rozhodnutí jsou vhodná k tomu, aby měla přímý účinek a tímto položil základy, kdy byl přímý účinek přiznán i směrnícím. Pro přiznání přímého účinku je podle SD nutná jasnost, přesnost a bezpodmínečnost stanoveného závazku.

Případ **Ratti (148/78)** přispěl k dotvoření zásady přímého účinku směrnic, upřesnil podmínky této vlastnosti. SD stanovil obecná kritéria z pohledu jasnosti,

přesnosti, nepodmíněnosti závazku a taky ohledně jednání státu týkající se neprovedení ve stanovené lhůtě. Přímý účinek směrnic nastává až na konci příslušné implementační lhůty bez odchylky. Tedy i v případech, kdy stát před vypršením této lhůty již provedl vadnou nebo nedostatečnou implementaci.

Posléze, kdy byl uznán přímý účinek směrnic bylo nutné vyřešit, aby se mohli dovolávat směrnice i jednotlivci v řízeních proti jiným jednotlivcům, tedy zda má směrnice také rovnocenný přímý účinek. Tuto otázku SD zodpověděl negativně a svůj postoj do současné doby nezměnil. Jednalo se o případ **Marshall (152/84)**, ve kterém zopakoval své výsledky ohledně tohoto tématu. Vyjádřil, že přímý účinek směrnic vychází z jejich závazné povahy, že přiznání přímého účinku je výsledkem jednání států, které porušily implementaci, dále zde platí, že státy se nemůžou dovolávat přímého účinku směrnice, že nemohou mít prospěch z vlastního protiprávního jednání.

Vedle přímého účinku směrnic je tu i nepřímý účinek, který byl řešen v případě **von Colson (14/83)**. Výsledkem je povinnost národních soudů vykládat a aplikovat své vnitrostátní právo ve světle cílů a požadavků komunitárního práva. SD také vydal povinnost, že národní soudy budou vykládat svoje vnitrostátní právo s přihlédnutím k cílům a významu komunitárního práva. Národní soudy mají povinnost vykládat své právo ve smyslu směrnice, která se nepřímo projeví na podobě rozhodnutí. Toto je vlastnost komunitárního práva, která ovlivňuje interpretaci vnitrostátního práva, a tak se jí dostalo pojmenování jako „povinnosti eurokonformního výkladu národního práva“. V tomto případě se SD vyjádřil jen ke vztahu jednotlivec – stát, čili vertikální.

Nepřímý účinek komunitárního práva a jeho podmínky SD upřesnil v případě **Marleasing (C-188/89)** a také vyřešil otázku horizontální vztahů. Jednou z otázek v tomto případě bylo, zda se povinnost eurokonformního výkladu vztahuje pouze k té části národního práva, kterou byla určitá směrnice implementovaná do práva členského státu, nebo dopadá i na ostatní národní právo, které se materiálně shoduje se směrnicí. SD uznal, že tato povinnost se v podstatě vztahuje na celý národní právní řád. Také se zde potvrdil horizontální nepřímý účinek.

V případě **Basserie du Pêcheur (C-46/93)** se SD zabýval tím, zda členské státy jsou odpovědné za škodu i v případě, že vznikla porušením přímo účinných norem

komunitárního práva. Zásada odpovědnosti státu je nutným doplněním zásady přímého účinku. Tento rozsudek přinesl podmínky odpovědnosti státu za škodu. Mezi podmínky patří, že porušená norma komunitárního práva musí přiznávat práva jednotlivcům, porušení musí být dostatečně závažné a musí zde existovat přímá příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a vzniklou škodou. Mezi orgány, které nesou zodpovědnost patří orgány legislativní, exekutivní a orgány místní a zájmové samosprávy a také vnitrostátní soudy.<sup>59</sup>

## 6 Soudnictví v České republice

Pokud má stát fungovat jako celek musí mezi orgány vykonávající státní moc existovat a fungovat určitý systém dělby práce. Výsledkem je, že nedochází nejen k dělbě činnosti, ale i k dělbě moci. Na principu dělby moci je založena i Ústava ČR. Je to založeno na samostatnosti a oddělenosti všech tří oblastí z důvodů oddělenosti a neslučitelnosti výkonů činnosti z různých mocenských oblastí jedinou osobou, jako například soudce nemůže být poslancem a zároveň tímto rozdělením by se měla udržovat rovnováha a vyváženost jednotlivých mocí, které na sebe budou navzájem působit. Soudní moc má v tomto případě zvláštní postavení, její význam je, že není politická. Rozsah soudnictví je dán pravomocemi soudů, tímto je vymezen i rozsah jejich činnosti k orgánům jiného typu například orgánům moci výkonné. Soudy a soudnictví jsou předmětem ústavní úpravy, díky tomu mají zvláštní postavení, podle Ústavy ČR se o nich hovoří jako o nezávislých soudech a v rámci soudní soustavy zde není vztah nadřízenosti a podřízenosti jako třeba u státního zastupitelství. Pojmem soudcovská nezávislost je vyjádřeno nestranné postavení soudu, který má zajistit a vyloučit vlivy, kterými by mohla být nestrannost ohrožena nebo vyloučena. Jako prvky soudcovské nezávislosti by se dala označit nepodjatost soudce, samostatnost soudu jako orgánu soudní moci a postavení soudce, které zajišťují nezávislost na sociálních a politických vlivech. Nakonec základními principy, na nichž je postaveno moderní soudnictví, jsou výkon soudní moci pouze soudem, výkon soudní moci jménem republiky, nezávislost soudu, zásada, že nikdo nesmí být odňat svému

---

<sup>59</sup> HAMUŤÁK, O. *Ústavní právo EU : Rukověť pro seminární výuku*. Olomouc : Univerzita Palackého, 2008. str. 151–187.

zákonnému soudci, jednota soudní soustavy, rozhodování senátem a samosoudcem a účast lidu na výkonu soudní moci.<sup>60</sup>

České soudnictví se skládá z Ústavního soudu sídlícího v Brně, kde zároveň sídlí i Nejvyšší soud ČR a Nejvyšší správní soud ČR. Dalšími soudy jsou Vrchní soudy v Praze a Olomouci a poslední část soudnictví tvoří krajské a okresní soudy. Ústavní soud rozhoduje o zrušení zákonů, jejich ustanoveních nebo jiných právních předpisech, které jsou v rozporu s Ústavou nebo mezinárodní smlouvou. Před tímto soudem může také Senát žalovat prezidenta. Nejvyšší soud je příslušný pro věci patřící do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení s výjimkou problémů, o nich rozhoduje Ústavní soud, dále Nejvyšší správní soud je vrcholný soudní orgán ve věcech, které patří do pravomoci soudů ve správním soudnictví, poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob, také rozhoduje o věcech volebních, věcech týkajících se rozpuštění politických stran a politických hnutí nebo pozastavení či znovuzvolení jejich činnosti. Vrchní soudy rozhodují o opravných prostředcích proti rozhodnutí krajského soudu v prvním stupni a nakonec krajské soudy řeší složitější věci a také rozhodují o odvolání proti rozhodnutí okresního soudu.<sup>61</sup>

Ústavní soud se skládá z předsedy, dvou místopředsedů a dalších soudců. Předseda zastupuje soud navenek a vykonává rozhodovací činnost a také jeho správu, svolává zasedání pléna, určuje pořad jednání a řídí ho. Jmenuje také předsedy senátů a může pověřit místopředsedy trvalým plněním některých svých úkolů. Ústavní soud má patnáct soudců, kteří zasedají v plénu, které rozhoduje o návrzích na posouzení souladu mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem. Dále má soud čtyři tříčlenné senáty, které rozhodují ve věcech, které nepatří do působnosti pléna.

Nejvyšší správní soud zahrnuje předsedu a místopředsedy soudu, dále předsedy kolegií, předsedy senátů a další soudce. Rozhodovací činnost vykonávají soudci, předseda a místopředseda, kteří zároveň vykonávají státní správu soudu. O organizaci a činnost kolegií se starají jejich předsedové a předsedové senátu se zabývají též činnostmi a organizací senátů. Soudci jsou zařazováni do kolegií podle hlavních úseků

---

<sup>60</sup> PROUZA, D. *Organizace justičního systému*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. str. 27–31.

<sup>61</sup> HEJDA, J. *Základy českého práva*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. str. 17–20.



své činnosti. Dále každému soudci je jmenován alespoň jeden asistent. Senát se skládá z předsedy a šesti soudců a v tomto složení rozhodují ve věcech volebních, politických stran a politických hnutí. Pokud se jedná o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je senát složen z předsedy a čtyř soudců, v ostatních případech senát zasedá s jedním předsedou a dvěma soudci. Také u tohoto soudu zasedají rozšířené senáty, které se skládají z předsedy a šesti soudců v případě, že rozhoduje o věci postoupené mu senátem, v ostatních případech se skládá z předsedy a osmi soudců.

Stejné složení jako má Nejvyšší správní soud má i Nejvyšší soud, jehož předseda a místopředseda kromě rozhodovací činnosti vykonávají také státní správu Nejvyššího soudu. I zde má každý soudce alespoň jednoho asistenta, o kterém rozhoduje předseda Nejvyššího soudu, funkce asistenta zaniká se zánikem funkce soudce. Soudci nejvyššího soudu tvoří trestní kolegium, občanskoprávní kolegium a obchodní kolegium. Senáty jsou složeny z předsedy a dvou soudců, velké senáty se skládají nejméně z devíti soudců příslušného kolegia. A plénum se skládá z předsedy, místopředsedy, předsedů kolegií, předsedů senátů a ostatních soudců Nejvyššího soudu. Zasedání pléna jsou neveřejná.

Vrchní soudy rozhodují jako soudy druhého stupně ve věcech, kde krajské soudy hrály roli soudů prvního stupně. Vrchní soud se skládá z předsedy soudu, místopředsedů soudu, předsedů senátu a dalších soudců. Rozhodovací činnost vykonávají soudci, předseda a místopředsedové vykonávají rozhodovací činnosti a také státní správu vrchního soudu, a předsedové senátu kromě rozhodování také organizují a řídí činnosti senátů. Zpravidla se rozhoduje v senátech s jedním předsedou a dvěma soudci.

Krajské soudy rozhodují jako soudy druhého stupně v případech, kde v prvním stupni rozhodovaly okresní soudy, složení je zde stejné jako u vrchních soudů. Rozhodovací činnost zde vykonávají soudci a přísedící a předsedové a místopředsedové vykonávají nejen rozhodovací činnost, ale také státní správu krajského soudu a okresních soudů, které patří do jeho obvodu. Předsedové senátu, jako u jiných soudů, organizují a řídí činnosti senátů. V méně složitých věcech rozhoduje samosoudce, kterým je buďto předseda senátu nebo soudce. Senáty mají svého předsedu a dva přísedící, jestliže rozhodují jako soudy prvního stupně v trestních věcech nebo předsedu senátu a dva soudce v ostatních případech.

A nakonec okresní soudy rozhodují v prvním stupni, pokud zákony nestanoví jinak. Například v trestních věcech to mohou být stížnostní orgány proti rozhodnutí státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě. Okresní soud se skládá z předsedy a místopředsedy nebo místopředsedů soudu, předsedů senátů a dalších soudců. Rozhodovací činnost vykonávají soudci a přísedící a předseda a místopředseda vykonávají rozhodovací činnost a také státní správu soudu. A jako i předtím u všech soudů, i zde předsedové senátu kromě rozhodovací činnosti také organizují a řídí činnost senátů. Senáty se skládají z předsedy a dvou přísedících.<sup>62</sup>

## **6.1 Předběžné otázky položené Českou republikou**

První českou předběžnou otázkou směřující k SD byla otázka vztahující se k výkladu směrnice č. 93/104 týkající se některých aspektů úpravy pracovní doby. Otázka byla položena roku 2005 Okresním soudem v Českém Krumlově. Otázka se týkala toho, zda čekání lékaře při pracovní pohotovosti na jeho pracovišti v nemocnici má být bráno za výkon práce a zároveň zda je toto v souladu se směrnicí Společenství a rozhodnutím SD ve věci Keil v. Nobert Jäger (C-151/03)? V tomto rozsudku SD vyložil tuto směrnici tak, že pracovní pohotovost, při níž je lékař povinen být fyzicky přítomný v nemocnici, se považuje za součást pracovní doby, i když může v danou chvíli odpočívat z důvodu nepotřebnosti jeho služeb. V rozhodnutí Pfeiffer (C-379/01) SD rozhodl, že členský stát nesmí v rámci svého právního řádu dovolit, aby bylo možno překročit maximální týdenní pracovní dobu v délce 48 hodin při pracovní pohotovosti na pracovišti. O rok později v rozhodnutí Dellas (C-14/04) se SD vyjádřil, že z ustálené judikatury vyplývá, že pohotovostní služba vykonávaná pracovníkem v systému fyzické přítomnosti musí být považována jako celek za pracovní dobu ve smyslu již zmíněné směrnice, bez ohledu na práci skutečně vykonanou danou osobou, ovšem směrnice se nevztahuje na odměňování pracovníků. Z ledna roku 2007 se SD k tomuto vyjádřil, že pracovní pohotovost, kdy lékař je přítomen fyzicky, ale nevykonává žádnou skutečnou činnost, je považována za pracovní dobu v plném rozsahu.

Druhá předběžná otázka byla položena roku 2006 Obvodním soudem pro Prahu 3. V tomto případě šlo o to, že Český telekomunikační úřad (dále jen ČTÚ) nařídil

---

<sup>62</sup> PROUZA, D. *Organizace justičního systému*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. str. 37–39, 44–45.

Českému Telecomu (dále jen ČT) uzavřít dohodu o propojení s Czech on Line v oblasti poskytování služeb ADSL. ČT namítl, že se jednalo o porušení komunitárního práva. Obvodní soud položil otázky, zda byl ČTÚ oprávněn na základě rozhodnutí uložit tržně dominantní telekomunikační společnosti povinnost uzavřít smlouvu o propojení její sítě s jiným operátorem. Pokud by odpověď byla kladná, následovala další otázka a to, zda byl ČTÚ oprávněn tak učinit pouze za určitých podmínek včetně předchozí analýzy trhu nebo to mohlo být učiněno bez předběžné analýzy trhu. Také padla otázka, zda je důležité že doručení rozhodnutí a samotné řízení probíhalo ještě před vstupem ČR do EU. Dále také, zda je možné přímo aplikovat Směrnici č. 2002/21/ES a Směrnici EP a Rady 2002/19/ES. Otázka byla, zda mají tyto směrnice přímý účinek. SD roku 2007 rozhodl, že ČTÚ byl oprávněn přezkoumat povinnost telekomunikačního podniku se značnou tržní silou uzavřít smlouvu o propojení jeho sítě se sítí jiného operátora po vstupu ČR do EU, tedy po 1. květnu 2004.

Třetí otázka byla poslána Krajským soudem v Ostravě roku 2006. Jednalo se o společnost Skoma-Lux s. r. o., která dováží a prodává víno v ČR. Roku 2004 byla společnosti uložena pokuta celními orgány ČR za neposkytnutí přesných informací o sazebním zařazení červeného vína. Tato porušení se stala před i po vstupu ČR do EU. Při odvolání bylo rozhodnutí potvrzeno Celním ředitelstvím a ve finále žalobkyně napadla rozhodnutí ve správním soudnictví před Krajským soudem v Ostravě. Tento soud položil otázku, zda lze čl. 58 Aktu o podmínkách přistoupení ČR a dalších států k EU interpretovat tak, že stát může vůči jednotlivci uplatňovat nařízení, které nebylo v okamžiku své aplikace řádně publikováno v Úředním věstníku v jazyce daného členského státu. Právní předpisy vydané před přistoupením k EU měly být podle čl. 58 uveřejněny v tzv. Zvláštním vydání Úředního věstníku EU (2004) a publikovány k datu přistoupení ČR k EU, bohužel se tak nestalo. Z předchozí judikatury SD se podobné otázky týkaly rozhodnutí Racke (C-162/96), kde bylo stanoveno, že rozhodným okamžikem zveřejnění je vystavení částky v Úřadu pro úřední tisky EU. V případě Opel Austria (T-115/94) bylo rozhodnutí Komise zveřejněno až po jeho aplikaci a také v případě Oryzomyli Kavallas (160/84), kde se SD také zabýval nedostupností řeckého znění nařízení v okamžiku vstupu Řecka do EU. SD rozhodl o neplatnosti rozhodnutí, přičemž se odvolal na zvláštní okolnosti případu. Zvláštní okolnosti se týkaly nedostupnosti řeckého textu nařízení pro danou společnost ani pro odpovědné oddělení ministerstva zemědělství a neexistenci instrukcí nebo oběžníku, které by úředníkům

vysvětlovaly základní principy komunitárního práva. Roku 2007 bylo publikováno stanovisko Juliane Kokott, generální advokátky SD, kde se vyjadřuje, že nařízení může být vůči občanům v nových členských státech uplatňováno až po tom, co bylo řádně zveřejněno v jejich příslušném jazyce.

Roku 2006 byla Krajským soudem v Praze zaslána další předběžná otázka. Bylo dotazováno, zda autor podle směrnice 2001/29 má právo na odměnu při provozování díla rozhlasem nebo televizí provozovatelem zařízení, sloužícího k ubytování v případě, že je televizor či rozhlasový přijímač umístěn v soukromé části ubytovacího prostoru a dále se dotazuje, zda usnesení § 23 zákona č. 121/2001 Sb. je v rozporu s komunitárním právem. SD tuto otázku neřešil, neboť jí Krajský soud vzal v roce 2007 zpět.

Nakonec poslední otázku položenou SD zaslal Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR roku 2007. Rozhodčí soud se nejprve zajímá, zda je oprávněn dle čl. 234 SES otázku položit a dále se zabývá výkladem čl. 22 nařízení 874/2001.<sup>63</sup>

## **6.2 Čeští soudci v Evropské unii**

Dnem vstupu ČR do EU přestala být pro české soudce Ústava České republiky nejvyšší autoritou. Tím se stalo komunitární právo, čili právo Společenství. SD se k tomuto vyjádřil tak, že nový právní řád vyplývající ze Smlouvy podepsanou dobrovolně členskými státy, které tak omezily svá suverénní práva, nemůže být převážen domácími právními předpisy jakékoliv právní síly. SD definuje svůj vztah s národními soudy, jako vztah spolupráce, ale můžeme pozorovat tendence k nadřazenosti, ale toto je jediné možné a logické východisko, aby komunitární právo bylo jednotné. Nástrojem k tomuto je řízení o předběžné otázce. Za pomoci předběžných otázek se národní soudy obracejí na SD, aby podal výklad tohoto práva. Počet otázek není tak důležitý, jako jejich charakter. Nejpravděpodobnější je, že se s předběžnými otázkami budou setkávat soudci zabývající se daňovou problematikou, sociální politikou a hospodářskou soutěží. Pro české soudce toto vše znamená mít na

---

<sup>63</sup> OUTLÁ, V., et al. *Právo Evropské unie*. Plzeň : Aleš Čeněk, s. r. o., 2008. str. 175–179.

paměti komunitární právo a judikaturu SD a celkově musí u nich dojít k sebevzdělávání. Také česká vláda se díky vstupu do EU stala jedním z advokátů domácího právního řádu. Komunitární právo proniká do práva vnitrostátního a to sebou přináší bolestivé důsledky, kdy dochází ke střetu domácích tradic s tradicemi jednotlivých členských států. SD na tyto tradice příliš nehledí, prvotním zájmem je pro něj integrace a vytvoření vnitřního trhu bez hranic. Pokud stojí v cestě takové tradice či monopol nebo jen rebelující farmáři, členský stát musí učinit vše pro to, aby cíl Společenství nebyl ohrožen.<sup>64</sup>

Prvním českým soudcem se stal Jiří Malenovský, soudce Ústavního soudu ČR a profesor Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a první českou soudkyní u SPS se stala Irena Pelikánová, profesorka Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.<sup>65</sup>

---

<sup>64</sup> FRIČ, P., et al. *Česká soda v Evropské unii : Scénář strategického chování ČR v EU*. Praha : CESES, 2004. str. 93.

<sup>65</sup> BOBEK, M., et al. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. Praha : Linde Praha, 2005. str. 276.

## Závěr

Jak již bylo řečeno na začátku této práce, myšlenka na vytvoření společenství, které by zahrnovalo všechny státy Evropy, se objevila přibližně v období života Jiříka z Poděbrad. Ovšem snahy o nějaký posun dopředu byly marné a pokaždé narazily na nějaké odpůrce, jako tomu například bylo v podobě Vladimíra Iljiče Lenina. Postupem času to ani nebylo možné kvůli dvěma světovým válkám, kdy se Evropa dávala opět dohromady a také lidé měli obavu z dalších možných sporů, které by vedly k válkám. V té době nikoho nenapadlo vytvořit nějaké společenství, které by se postupně měnilo v mezinárodní společenství států, které by svým hospodářstvím a postavením mohlo konkurovat světové velmoci v podobě Spojených států amerických. Myšlenku sjednocení Evropy uvedl v pohyb až Robert Schuman po druhé světové válce, ale důvod byl jiný. Byla tu obava, že by mohlo dojít k obnovení německého zbrojení a z toho důvodu k vypuknutí dalších možných konfliktů. Postupem času docházelo ke spolupráci mezi státy v základních oblastech, které byly pro danou dobu důležité. Tím jak spolupráce fungovala a nabývala na síle, se připojovaly další a další státy a spolupráce se rozšiřovala i do ostatních oblastí života. A výsledkem této obavy znovuoobnovení německého zbrojení je dnešní EU. Dle mého názoru tato myšlenka integrace je úspěšná. Nejen z důvodu, že v nynější době pomáhá slabším státům, aby jejich ekonomika a životní úroveň dosahovaly určitého stupně, ale zajišťuje i rovné podmínky pro život všem občanům na území EU. V dnešní době se setkáváme i s negativním názorem na EU, zda je vůbec pro nás občany ČR dobré, že jsme také členy. Já jsem pro. Myslím si, že díky ukotvení čtyř základních svobod je velmi snadné studovat, cestovat, obchodovat a najít si práci za hranicemi našeho státu. Samozřejmě je velmi těžké sjednotit například právo všech členských států, aby nedošlo k velkým změnám, které by mohly vést k problémům a zároveň, aby celá EU fungovala efektivně. Mohlo by nastat selhání právního systému, fungování prosazování práva by nebylo možné a stát či jakákoliv jiná instituce by přestaly plnit své úkoly. K zajištění právní efektivnosti slouží soudy členských států a hlavně SD. Ten působí jako jednotící prvek a na jednotlivé vlivy, které jsou způsobeny odlišnými právními kulturami by neměl brát ohled a měl by jednat jen v zájmu EU. Podle mého názoru bych řekla, že se tak děje do dnešního dne. Jak již bylo zmíněno i rozsudky SD se stávají pramenem práva, které utváří Společenství. Většina těchto rozsudků vychází z řízení o předběžných otázkách, kdy vnitrostátní

soudy něčemu nerozumí a neví jak rozhodnout, a proto požadují rozhodnutí na jejich otázky od SD. Řekla bych, že je možné, že v některých případech může dojít i k tomu, že otázka již byla někdy zodpovězena popřípadě bylo rozhodnuto v podobné věci, ale vnitrostátní soudy nechtějí nebo nejsou schopny z toho vyvodit závěry pro jejich řízení, a proto raději požádají SD o odpověď na jejich konkrétní otázku. Je to dáno i tím, že rozsudky SD nejsou považovány za precedenty, takže SD může ve dvou podobných případech rozhodnout jinak nebo svou předchozí judikaturou se nemusí řídit. Dle mého názoru, kdyby judikatura soudu byla považována za precedenty, ubylo by předběžných otázek a řízení před vnitrostátními soudy by se zkrátilo a ve výsledku by ubylo mnoho práce a získal by se čas, který by mohl být věnován důležitější věci. Svůj vliv na to má určitě i složitost některých rozsudků SD. Samozřejmě důležitým faktorem proč tomu tak není, je i to, že EU je uměle vytvořená organizace. Tudíž neměla možnost si vytvořit vztah k těmto rozsudkům jako je to v jiných právních systémech, kde právo prošlo časovým vývojem. Během tak krátké doby si nelze vytvořit jednoznačný názor. Proto i SD si musí projít ještě dalším vývojem, aby tak mohlo dojít k zakotvení názoru na rozhodnutí v rámci práva Společenství. Ovšem v nynější době je možné již říci, že rozsudky SD jsou velmi významnou součástí komunitárního práva a spolu s dalšími právními prameny utvořily dnešní právní systém Společenství. V době, kdy byly podepsány zakládací smlouvy nikdo neměl tušení jak to vše dopadne a jaká bude podoba takové spolupráce, a proto v té době nebyly stanoveny základní právní zásady, jako je například přednost práva komunitárního před právem národním. Myslím si, že kdyby tomu tak bylo, předešlo by se problémům, které postupem času nastaly a právnímu systému by se o něco ulehčilo. Ale samozřejmě, kdo mohl vědět, jaké výsledky sebou ponese prvotní spolupráce států, které se staly prvními členy této rozvíjející se integrace.

**John C. Maxwell:** „Dobře vybudovaný tým, může dosáhnout takového úspěchu, o kterém jste nikdy ani nesnili“ a **Helen Keller:** „Sami toho zvládneme tak málo, ale když se spojíme, zvládneme cokoli.“<sup>66</sup>

---

<sup>66</sup> PELMEL. *Pemel - citáty jen tak : citáty o spolupráci* [online]. 2007 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://citaty.pemel.info/citaty/c40-spoluprace>>.

## Seznam použité literatury

### Tištěné zdroje

- BOBEK, M. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3) SES*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. 197 s. ISBN 80-7179-843-6.
- BOBEK, M., et al. *Předběžná otázka v komunitárním právu*. 1. vyd. Praha : Linde Praha, 2005. 517 s. ISBN 80-7201-513-3.
- DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. 1.vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 343 s. ISBN 987-86708-32-4.
- EPPING, R. CH. *Průvodce globální ekonomikou*. Přel. J. Foltýn. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. 237 s. ISBN 80-7178-825-2.
- EVROPSKÁ KOMISE. *ABC práva Evropských společenství*. 1. vyd. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 116 s. ISBN 80-238-7448-9.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Glosář : Instituce, politiky a rozšiřování Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Informační centrum Evropské unie, 2001. 159 s. ISBN 80-238-6934-5.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Jak funguje Evropská unie : Průvodce občana institucemi EU*. 1. vyd. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004. 46 s. ISBN 92-894-6364-3.
- FRIČ, P., et al. *Česká soda v Evropské unii : Scénář strategického chování ČR v EU*. 1. vyd. Praha : CESES, 2004. 158 s. ISBN 80-86103-74-9.
- HAMUŤÁK, O. *Ústavní právo EU : Rukověť pro seminární výuku*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2008. 196 s. ISBN 978-80-244-2116-2.
- HEJDA, J. *Základy českého práva*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2005. 137 s. ISBN 80-86708-11-X.
- KARZEL, D. *Evropský soudní dvůr : Praktický průvodce*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006. 492 s. ISBN 80-7357-201-X.
- OUTLÁ, V., et al. *Právo Evropské unie*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, s. r. o., 2008. 387 s. ISBN 978-80-7380-084-0.
- PÍTROVÁ, L., POMAHAČ, R. *Průvodce judikaturou Evropského soudního dvora : 4. díl*. 1. vyd. Praha : Linde Praha, 2006. 303 s. ISBN 80-7201-584-2.



- PROUZA, D. *Organizace justičního systému*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2008. 76 s. ISBN 978-80-86708-25-6.
- PROUZA, D., ZAJÍČKOVÁ, E. *Dokumenty ke studiu práva : 1. díl*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 273 s. ISBN 978-80-86708-46-1.
- PROUZA, D, ZAJÍČKOVÁ, E. *Základy práva Evropské unie*. 1. vyd. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 156 s. ISBN 978-80-86708-45-4.
- SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007. 277 s. ISBN 978-80-7179-621-3.
- TÝČ, V., KŘEPELKA, F., NOVÁK, D. *Soudnictví v institucionální struktuře Evropské unie*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2006. 77 s. ISBN 80-210-3968-X.
- TÝČ, V. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4. vyd. Praha : Linde Praha, 2004. 306 s. ISBN 80-7201-478-1.
- UHER, D., KOLBANOVÁ, M. *Soudní dvůr Evropských společenství : Přehled ustanovení týkajících se činnosti Soudního dvora ES*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. 166 s. ISBN 80-7357-088-2.

### Internetové zdroje

- CVRIA. *Soudní dvůr Evropských společenství* [online]. 2004, 19. 05. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <[http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index\\_cje.htm](http://curia.europa.eu/cs/instit/presentationfr/index_cje.htm)>.
- CZECHTRADE. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2003 , 04. 09. 2003 [cit. 2009-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/s/staty-akp/1000711/6440/>>.
- EBK. *Evropské právo : esd\_pripady* [online]. 2008, 03. 06. 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.pravo.wz.cz/evr/index.html>>.
- PELMEL. *Pelmel - citáty jen tak : citáty o spolupráci* [online]. 2007 [cit. 2009-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://citaty.pelmel.info/citaty/c40-spoluprace>>.
- PETR, P. *Trestní právo : Prameny a zásady* [online]. 2008 [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <[www.pavelpetr.cz/soubory/2/2/Trestni\\_pravo\\_2.ppt](http://www.pavelpetr.cz/soubory/2/2/Trestni_pravo_2.ppt)>.

## Seznam zkratek

ČR – Česká republika

ČT – Český telecom

ČTÚ – Český telekomunikační úřad

ECB – Evropská centrální banka

EHP – Evropský hospodářský prostor

EHS – Evropské hospodářské společenství

EIB – Evropská investiční banka

EP – Evropský parlament

EU – Evropská unie

SD – Soudní dvůr

SEHS – Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství

SES – Smlouva o založení Evropského společenství

SESAE – Smlouva o založení Společenství pro atomovou energii

SESUO – Smlouva o založení Společenství uhlí a oceli

SPS – Soud prvního stupně

SVS – Soud pro veřejnou službu

## Seznam rozsudků

25/62 Plaumann  
26/62 Van Gend & Loos  
31/62 Wöhrmann  
6/64 Costa vs. ENEL  
61/65 Vaassen  
9/70 Grad  
11/70 Internationale Handelsgesellschaft  
41/74 Van Duyn  
43/75 Defrenne vs. SABENA  
35/76 Simmenthal  
120/78 Rewe-Zentral AG  
148/78 Ratti  
104/79 Foglia vs. Novello  
102/81 Nordsee  
283/81 CILFIT  
14/83 von Colson  
152/84 Marshall I.  
160/84 Oryzomyli Kavallas  
69/85 Wünsche III  
314/85 Foto Frost  
247/87 Star Fruit  
109/88 Danfoss  
C-188/89 Marleasing  
C-6/90 a C-9/90 Andrea Francovich  
C46/93 Pêcheur  
C-48/93 Factortame  
T-115/94 Opel Austria  
C-162/96 Racke  
C-397/01 Pfeiffer  
C-151/03 Keil vs. Jäger  
C-14/04 Dellas

## Abstrakt

ŠANDOVÁ, M. *Evropský soudní dvůr, evropské právo a jeho aplikace* : bakalářská práce. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009, 61 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Petra Černíková.

**Klíčová slova:** aplikace práva, generální advokát, integrace, judikatura, organizační struktura, právo, prameny, předběžná otázka, přímý účinek, řízení před soudem, smlouva, soud, soudce, soudnictví v České republice

Bakalářská práce je zaměřena na evropské a české soudnictví, organizaci a průběh řízení před Evropským soudním dvorem. Po vymezení hlavních mezníků historického vývoje integrace v podobě smluv, je pozornost zaměřena na prameny evropského práva. Hlavní část této práce dokumentuje Evropský soudní dvůr. Klíčovými body v této části jsou složení soudu, vnitřní organizační struktura a jednotlivá řízení před tímto soudem. Práce dále představuje řízení o předběžné otázce. Náhled na toto řízení je nabízen z pohledu subjektu, který se může ptát. Práce dále rozebírá co je a co není předmětem řízení, kdy vyvstávají povinnosti položit předběžnou otázku a kdy ne a rovněž poskytuje přehled o významných judikátech evropského soudu, jež jsou zařazeny mezi prameny evropského práva.

## Abstract

ŠANDOVÁ, M. *European Court of Justice, european law and his application* : Bachelor thesis. Příbram : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2009, 61 p. Supervisor Mgr. Petra Černíková.

**Key words:** application law, advocate general, integration, practice of the court, organizational structure, law, sources, preliminary question, direct effect, trial by court, contract, court, judge, judicial system in the Czech Republic

The bachelor thesis is focused on european and czech judicial, organization and course of a trial by European Court of Justice. After defining main landmarks historical development of integration in similarity contracts, attention is aimed on sources of european law. The main part of this work documents European Court of Justice. The key points in this part are structure court, inside organizational structure and single proceedings before this court. This work also presents proceeding about preliminary question. Opinion on this proceeding is provided in view of subject, which can ask. Work next analyses what is and is not an object proceeding, when arise responsibilities put preliminary question and when not. Work also provides an overview of important practice of the European Court of Justice, which is ranked among sources of european law.